

DOMOLJUB

ŠTEV. 37. MESEČNA PRILOGA »NOVICE V SLIKAH« LETO 42
V LJUBLJANI, DNE 11. SEPTEMBRA 1929

Cena 38 Din za celo leto. Za inozemstvo 60 Din. Posamezna številka 1 Din. V inseratnem delu vsaka drobna vrstica ali nje prostor 10 Din. Izhaja vsako sredo. Spisi in dopisi naj se pošiljajo Uredništvu »Domoljuba«, naročnina, reklamacije in inserati Upravništvu »Domoljuba« v Ljubljani.

Kmetijska družba na razpotju.

Kmetijska družba že davno ni to kar bi morala biti, namreč: glavna stanovska organizacija slovenskega kmeta, iz katere bi se lahko takoj razvila Kmetijska zbornica, ki je danes našemu kmetu bolj potrebna kot ribi voda. Vsi stanovi imajo svoja stanovska zastopstva, le slovenski kmet ga nima, zato pa tudi ne more, zlasti v današnjih časih izražati svojih želja tako in s takim uspehom, kot zahteva njegov težaven gospodarski položaj.

Združiti v Kmetijski družbi vse slovenske kmete, to bi torej morala biti za enkrat glavna naloga vseh, ki jim je dobrobit našega kmetovalca resnično pri srcu. Zlasti bi se morali brigati za čim številnejše članstvo v Kmetijski družbi tisti, ki jim je poverjeno za enkrat nje vodstvo. Kako je vršila večina glavnega odbora Kmetijske družbe v tem letu predmetno svojo nalogo in v kakšnih vodah hoče še nadalje plavati, je jasno pokazal zadnji občni zbor in zlasti še govor delegata gosp. dr. Milavca.

Za sklep občnega zbora se ne brigajo.

»Opozorjam na dejstvo,« je rekel dr. Milavec, da se ta občni zbor ne vrši v času, kakor je sklenil lanski občni zbor meseca decembra. Takrat smo soglasno sklenili, da se vrši letos občni zbor meseca maja ali vsaj prve dni junija, kar se ni zgodilo. § 18. naših pravil pa pravi, da ima glavni odbor izvrševati sklepe občnega zbora, zlasti če so soglasni.

Kmetom ne puste v Kmetijsko družbo.

Na današnjem občnem zboru pogrešamo zastopnike nad 2500 priglasih slovenskih kmetov. Večina glavnega odbora stoji na stališču, da je glavni odbor edini, ki je upravičen sprejemati člane in jih odklanjati. Pri tem je pokazal glavni odbor dvojno mero: na Štajerskem je, četudi so bili skupno priglasi, vse sprejel, na Kranjskem skoraj vse odklonil. Neomadeževane samolastne kmetске osebe je ponižal, ne da bi se o vsaki prepričal, kdo je.

Glavni odbor ni upravičen zapirati slovenskemu kmetu vrat Kmetijske družbe.

Mi smo mnenja, da glavni odbor sicer sprejema po pravih člane in ima po pra-

vilih pravico, preiskati, če je priglašeneec tak, kakor zahteva § 4., to je, če je neomadeževan, samolasten kmet ali predsednik zadruge, ali kmetijski strokovnjak, če je priglašen ustno ali pismeno, naravnost ali pa po podružnici. In če se ugotovi, da so vsi ti pogoji izpolnjeni, pravi poleg pravil že zdrava pamet, da more postati član družbe in da glavni odbor ni uravičen, zapirati slovenskemu kmetu vrat družbe.

»Kmetška zveza« jim je na poti.

»Kmetška zveza« je pozvala z okrožnico svoje člane, naj vstopijo v Kmetijsko družbo. Proti tej okrožnici je bilo vloženih nbroj ovadb na ministrstvo in velikega župana, češ, da Kmetška zveza ne obstoja in da vsled tega tudi nima pravice izdajati kakih okrožnic, kar pa ne drži, zakaj notranje ministrstvo oziroma veliki župan je vzel z rešitvijo 5. julija preosnovno Kmetške zveze na znanje. S tem je pristojni oblast izjavila, da je Kmetška zveza takrat obstojala in kot stanovska organizacija slovenskega kmeta bila upravičena opozoriti kmete na Kmetijsko družbo.

Neveljavni ukrepi glavnega odbora.

Na seji 4. maja smo mi stavili z ozirom na to, da je mnogo članov bilo priglasih, tale predlog: »Glavni odbor naj sprejme vse priglasiene ude. Vendar naj se v najkrajšem času preišče, v kolikor so bili eni ali drugi priglasi brez vednosti, ali proti volji. Odklonijo naj se vsi tisti, ki ne odgovarjajo pogojem § 4. in pa tisti, ki so vpisani brez vednosti ali proti volji.« Ta široki predlog je večina glavnega odbora kratkoma odklonila, sprejela pa tale predlog: »Priglasi člane iz bivše Štajerske naj se sprejmejo. Iz bivše Kranjske pa le v toliko, v kolikor je gotovo, da so se prijavili sami. Vse v masi priglasiene ude se načelno odkloni. Direktorij naj pregleda vse prijavnne pole in druge podatke ter ugotovi, kateri so bili priglasi pod vplivom okrožnice. Ti se odklonijo.«

Vsi ukrepi glavnega odbora Kmetijske družbe, ki se tičejo sprejemanja članov, so torej proti pravilom, neveljavni. In ker je veljavnost skupščine med drugim odvisna od pravilno sprejetih članov, mora tudi ta deliti usodo glavnega odbora.

V dolgi izjavi od 7. avgusta 1929, katero je poslal glavni odbor na velikega župana, min. predsednika, notranjega in kmetijskega ministra in tudi na Najvišjega čuvarja pravice v državi, pravi, ko govori o § 4. in o pravih podpornih, dopisujočih in drugih udih, tole: »Predpis (da morajo vsi priglašeni udi biti sprejeti v družbo), bi dovedel pa tudi do čisto nemogočega položaja, namreč, da bi se mogli v družbo urediti elementi, n. pr. komunistični, ki bi jih vodili čisto drugi nameni. Ali pa bi se omogočilo par posameznikom ali kakim grupi, kakor je to baš nameravala skupina dr. Milavca, da s kupovanjem članstva zavajujejo družbo in njegovo premoženje. Namen tega pisanja, namen podlega ovaduštva je dovolj jase in mi v imenu 2500 prijavljenih, pa ne sprejetih kmetovalcev, moramo najodločnejše protestirati proti takemu utemeljevanju in proti temu, da se v en koš mečejo pojmi avtonomija Kmetijske družbe in komunistični elementi in kupovanje članstva.«

Pravica bo zmagala.

Ker pristaši večine glavnega odbora tudi po govoru dr. Milavca niso hoteli popraviti nezaslusne krivice, prizadete 2500 slov. kmetom, so člani Kmetške zveze zapustili občni zbor, nakar so pristaši večine glavnega odbora izvolili — kar so hoteli. Ta volitev pa ne more in tudi ne bo držala, ker se je drži preveč nepravilnosti. Glavno pa je: Kmetška družba, ki se brani poštenih kmetov ni kmetška, ampak vse kaj drugega. Take »kmetške« družbe slovenski kmet ne potrebuje in zato bo našel pota in sredstva, da si tudi v tej organizaciji, zagotovi večina slovenskih kmetov mesto in vpliv, ki jim pritiče in ki je nujno potreben, da se dvigne iz okostenele in zastarele organizacije v rešitev in ponos slovenskega kmeta stanovski kmetški parlament, takozajeljena in težko pričakovana kmetijska zbornica.

MLEKARSTVOM
K
BLAGOSTANJU
ALFA D. D.
SEPARATORJI IN STROJI ZA MLEKARSTVO
ZAGREB, BOŠKOVIČEVA 48

Zastopniki se iščejo za povsod!

Dr. Basaj:

Čemu kupujete posnemačnike?

Mlekarske zadruge po deželi se pritožujejo, da se vozijo po kmetih na avtomobilskih agentih, ki vsiljujejo kmetom posnemačnike in pinje. Agenti se hvalijo, kako bo kmet na ta način dobil najboljšo ceno za mleko in toliko obljub nadrobijo, da veliko kmetov pregovore in jim obesijo za velik denar male posnemačnike in pinje.

Kmet potem začne s posnemanjem mleka svojih krav; ko vidi, da je tega premalo, začne kmalu zbirati tudi mleko pri svojih sosedih in postane nehte mlečni prekupec. Mlekarska zadruga v dotičnem kraju, ki je že komaj prej imela od kmetov na razpolago zadostno množino mleka, pa ima naenkrat opraviti s konkurenco dveh do treh prekupcev.

Človek bi mislil, da bo pri kmetih toliko uvidevnosti, da bodo znali primerno zavrniti neutemeljene obljube agentov. Človek bi mislil, da bodo kmetje zlasti glede prodaje mleka vedeli prav ceniti zadržno skupnost. Toda žal, dogaja se nasprotno. Zadržna organizacija mlekarstva se z vedno številnejšim in številnejšim nakupom malih posnemačnikov na kmetih izpodkopuje in njeno delo onemogoča. To pa se vrši edino radi dobička agentov in tovarn, ki hočejo spraviti v denar ogromno število malih posnemačnikov. Mogoče pa je to samo zbog velike nezavednosti, ki vlada še pri kmetih.

Samo pogledjmo, kakšne posledice ima nabavljanje malih posnemačnikov in rastoče število mlekarških prekupcev.

1. To podražuje obrat mlekar. Čim večja je množina mleka, tem manjša je režija mlekarškega obrata na liter in obratno. Ker vsled vedno novih prekupcev množina mleka pri naših mlekarških zadrugah pada, je jasno, da so obratni stroški na liter vedno večji in mora kupec vsled tega mleko kmetom plačevati vedno ceneje.

2. To poslabšava proizvodstvo. Dočim mlekarške zadruge redoma delajo z izučnimi mlekarji in z zadostno opremljeno mlekarjo, zna tak prekupec le to, kar mu je v enem ali dveh dneh mogel dopovedati agent in ima na razpolago le posnemačnik in pinjo. Razumljivo je, da mora potem tak prekupec izdelovati le maslo druge ali tretje vrste, kar zbija ceno blaga in jemlje zaupanje.

3. Posledica poslabšanja izdelkov, zlasti masla pa bo ta, da bo zaupanje konsumenta v te izdelke padlo. Konsument bo manj kupoval, ker so radi visokih režij pri majhni množini mleka cene previsoke. Slaba in draga izdelava blaga bo torej stalno konsum mlečnih izdelkov zmanjševala.

Mesto da bi imeli uvidevnost, da bodo res le mlekarške zadruge mogle dobro vnovčevati in seveda tudi pravilno predelovati mleko, verjamejo kmetje obljubam agentov in ustvarjajo tak položaj, da v kraju mlekarška zadruga in par prekupcev komaj životari. Pri edinosti bi mlekarška zadruga lepo uspevala in bi tudi ugodno mogla plačevati mleko. Vsled razkosanosti pa mlekarška zadruga in prekupci životarijo in vsi skup morejo le slabo plačevati kmetu njegov mlačni pridelek.

Zato mora veljati klic: Ne poslušajte agentov in ne verujte njih obljubam! Oklepajte se svoje mlekarške zadruge, ki vam more najbolje vnovčiti vaš pridelek in tudi skrbeti za razširjenje konzuma mleka in mlečnih izdelkov!

I. Benko, strok. učitelj, Škofja Loka:

Več vere v našega kmeta.

II. Zgledi vlečejo.

Ni me strpelo doma, pa sva jo mahnila s tovarišem Martinom v solnčni popoldan julijske nedelje čez Sorsko polje k Savi, kjer brodnik Janez prevaža potnike čez njeno divjo strugo, in potem skozi vasico Prebačevo v Hrastje. Majhna, a lepa vasica s samimi naprednimi gospodarji. Lepa prijazna hiša ob cesti je mojega tovariša dom in tja jo zavijeva. Družina je pri krščanskem nauku v cerkvi, gospodar sam pa čuva dom; ob najinem prihodu je čital časopis, ki zahaja dnevno v hišo, potem pa se je seveda razvil razgovor o vremenu, letini, žetvi itd. Da je napreden gospodar, vem že od prej; očancem, ki so prišli povprašat po semenski ajdi, pove, da uporablja umetna gnojila že 20 let. Poln zdravega ponosa me pelje v hlev, obokan, lepo pobeljen, svetel in zračen, kazat mi ljubo živinico; betonirano gnojišče, gnojnična jama opremljena s črpalko, moderni svinjak, počeno dvorišče — so pričel delavnosti in naprednosti.

Prav tako je pri sosedu; zadovoljen pripoveduje Aleš, mladi gospodar, kako silovito se je upiral rajniki oče — dve leti je že v grobu — napravi betonskega tlaka. »Kaj, šoder da mi boš vozil v štalo,« je baje dejal sinu ves ogorčen. Ker pa sin le ni odnehal, mu je podrl za betoniranje pripravljeno opažbo. Ko pa je bilo delo kljub vsem tem oviram končano, pripoveduje mladi gospodar, je oče ves ponosen peljal slehernega znanca v hlev, češ: »Boš videl, kako štalo sem napravil. Ja, pa je tudi koštalo,« je ponosno-zadovoljen zatrjeval slehernemu obisku prejšnji neugnan nasprotnik, sedaj največji ljubitelj modernega hleva.

Toda, glavno še pride; tretji, ki ga obiščemo, je g. Brodar, dovolj znana osebnost v naši javnosti, med gorenjskimi kmeti posebej. Prav za prav mu delam malce krivico, če ga omenjam zadnjega, moral bi ga omeniti prvega. Saj on je prav za prav tisti, ki ima glavni delež na napred-

ku, s katerim se ta lepa vasica ponaša. Da je njegovo gospodarstvo tudi temu primerno urejeno, mi menda ni treba posebej povdarjati.

Pred par desetletji — pripoveduje g. Brodar — smo zavidali v bližini Kranja ležeče vasi za njihova rodovitna polja, katerih posestniki so dobivali dober in poceni gnoj iz Kranja. Danes pa je rodovitnost naših polj že večja od njihovih, in to samo vsled uporabe umetnih gnojil, dobrega hlevskega gnoja in gnojnice. Redi se več živine in prašičev; z eno besedo: dviga se obče blagostanje.

On je bil prvi, ki je začel uporabljati umetna gnojila, napravil betonirano gnojišče, gnojnično jama, moderen svinjak itd. Videč njegove uspehe so mu sledili sosede, in se mi zdi prav verjetna trditev, da so Hrastje danes najnaprednejša kmetiška vas v Sloveniji. Zgledi vlečejo.

Evo, cenjeni bralci, povedal sem vam, kakšen naj bo oni, ki hoče vzgajati našega kmeta. Dokazal tudi, da besede napisane kot naslov te razprave, niso brez podlage.

Neprecenljivo je zdravje, mladost in moč našega kmeta; naloga vseh, ki mu hočejo dobro, je le iskati in buditi pionirje, kateri bodo vsak v svojem okolišu pomedli z zastarelimi metodami in drugimi ovirami napredka ter pričeli gospodariti po zahtevah in potrebah časa.

Baš v tem vidim najlepšo nalogo naših kmetijskih strokovnjakov, dasi je to naloga, ki zahteva velikih ljudi. Kakšen pa naj sedaj bo sodobni kmetijski strokovnjak, oziroma učitelj in buditelj našega kmeta?

Prvič je neobhodno potrebno, da je po svojem duhu in miselnosti kmet, prešinjen kmetijske zavesti, pa vztrajnosti in zdravja tudi do mozga. Kmet v njem ne gleda gospoda, ki se je iz bukev sicer mnogo učil, za delo kot tako pa nikoli ni prijel, ampak svojega najožjega tovariša, svetovalca in sotrpina.

Vse, kar podučuje teoretično, zna tudi praktično. Življenje in trpljenje kmeta in njegove družine pozna popolnoma, brez ozira na to, ali je sam kmet ali ne — saj je dobršen del svoje mladosti preživel na kmetih.

Ve kmete svojega okoliša pozna, za vsakega ve, za katero panogo se predvsem zanima, ozir, za katero je njegova kmetija predvsem ustvarjena. Pozna tiste, ki stremijo za napredkom in tiste, ki se mu upirajo. Ko je to spoznal, začne tiste, ki so napredni — v vsaki vasi vsaj enega — navajati na moderne metode obdelovanja zemljišč in gospodarjenja sploh. Po potrebi jim seveda sam najprej vse praktično razkaže, da prežene strah pred »novotarijami«.

Uspehe naprednejših posestnikov pa skrbno zbira in z njimi spodbuja manj napredne.

V politiko se absolutno ne vmešava. Hlapčevanje gotovim političnim in gospodarskim skupinam mu je nemogoče. Je strokovnjak, gospodar, drugega nič, zavedajoč se, da so potrebni baš taki ljudje, dasi ga vsled tega mnogokrat krivično ocenjujejo.

Tak je torej naš kmet, taki so naši kmetijski strokovnjaki, ozir. bi morali

biti; če še niso, pa še bodo, zakaj »potreba je mati napredka« — so me učili Danci; pa ne velja to za kmetijskega strokovnjaka nič manj kot za kmeta samega, in zdi se mi, da pričenjamo polagoma napredovati i v zgoraj naznačenih smereh.

Novice iz Belgrada.

Agrarna reforma v Sloveniji.

Kmetijsko ministrstvo je izdalo pregled o stanju agrarne reforme v naši državi, in sicer po pokrajinah, kakor se je reforma izvajala. Iz teh pregledov posnema, da je v področju ljubljanske oblasti 85 veposestnikov, v področju mariborske pa 85. Kar se tiče naselitve zemlje, pride v poštev samo mariborska oblast, in sicer je bilo razlaščenih v Mariboru 465 jutrov zemlje na 494 parcel ter je bilo na tej površini postavljenih 416 poslopj, v katerih je nastanjeno 494 družin.

Predlogi Vrhovnega zakonodajnega sveta.

Kar se tiče ljudskošolskega zakona, je Vrhovni svet sprejel sledeče predloge za prosvetno ministrstvo: V glavnem se je držal istih načel, kakor pri srednješolskem zakonu. Predlaga, naj bo verouk obvezen predmet. Glede privatnih šol se je postavil na stališče, ki ga je zavzel tudi pri srednješolskem zakonu, da naj namreč obstoječe šole ostanejo, nove pa se ne ustanovljajo. Glede poučevanja verouka je sprejel načelo, naj se poučuje verouk, kakor določajo predpisi dotične veroizpovedi, to je, da na ljudskih šolah v katoliških krajih velja pravilo, da poučujejo verouk duhovniki. Kjer je dovolj veliko število ur, se nastavi poseben katehet, kjer pa tega števila ni mogoče doseči, se morajo duhovniki, oziroma dotični dušni pastirji brezplačno brigati za poučevanje verouka. Učenci ne bi smeli biti člani verskih društev. Kar se tiče gmočnih dolžnosti občin, je sprejel v bistvu naslednje: Nova šolska poslopja padajo v breme občin. Glede učiteljskih stanovanj pa je treba ločiti učitelje po kmečkih in mestnih občinah. V kmečkih občinah morajo občine učiteljem preskrbeti stanovanja, vendar pa so učitelji dolžni, plačati občinam stanarino. V mestih pa dolžnost preskrbe učiteljskih stanovanj za občine ne obstoja.

Zakon za povzdigo kmetijstva

je Nj. Vel. kralj podpisal. Je to le okvirni zakon. V glavnih potezah določa delo za povzdigo kmetijstva in istočasno ustvarja podlago za predložitev cele vrste posebnih zakonov, s katerimi se bodo v podrobnosti uredile posamezne potrebe našega kmetijskega gospodarstva. Na »zakonu za povzdigo kmetijstva« bo slonela vsa bodoča kmetijska zakonodaja.

Tudi zakon o ustrojstvu vojske in mornarice je podpisan.

Le par stvari naj omenimo. Roki službe v kadru ostanejo isti pri suhozemni vojski in mornarici. Pri zrakovplovstvu se rok podaljšuje na dve leti, vendar je za zrakovplovstvo predviden tudi skrajšan rok enega

d Dr. Korošec je odpotoval v Bosno, da kot minister za šume in rudnike pregleda tamošnja šumska podjetja.

d Na župnijo Trebelno je bil vmeščen 7. septembra bivši župnik in dekan v Trnovem na Notranjskem gosp. Janko Dolenc. Kot Jugoslovan je moral Italijo zapustiti.

d Za dekanjskega upravitelja dekanije Stari trg je imenovan Jan. Jurko, duh. svetnik in župnik v Starem trgu, ker je dosedanji dekan g. Janez Lenart radi starosti odstopil.

d Manjša skupina nemških katoliških časnikarjev je došla pretekli teden v Slovenijo pod vodstvom gosp. dr. Fäberja iz Karlsruhe. Gostje so si ogledali Ljubljano, Bled in bodo obiskali tudi razne kraje v Dalmaciji. Naj bi odnesli iz naše domovine najlepše vtise.

d Invalidske podpore odobrene. Minister financ dr. Stanko Švrljuga je po svojem povratku iz inozemstva odobril vsoto 17,800.000 Din za izplačilo dolžnih invalidskih podpor. Te podpore bodo takoj izplačane.

d Novi minister za trgovino in industrijo Demetrovič je bil svoj čas organizator socialdemokratske stranke v Zagrebu in urejeval znani socialistični list »Svobodno Rijeko«. Po prevratu pa je bil med najodličnejšimi pristaši Pribičevića in je kot tak bil član narodne skupščine do 6. januarja tega leta.

d Ukinjene bodo gimnazije sledečih krajev: Bar, Bakar, Brčko, Gacko, Gnjljan, Gračac, Derventa, Đakovica, Ilok, Kavadar, Kičevo, Knin, Kostajnica, Krapina, Kuršumlija, Livno, Loznica, Paraćin, Požega, Petrovac, Resno, Strumica, Surdulica, Ucinj, Uroševac, Foča, Caribrod, Ivanica. V Sloveniji ostane vse pri starem.

leta za tiste, ki bodo tekem enega leta pokazali sposobnost in izpolnili pogoje za diplomirane pilote.

Za podčastnike predvideva zakon, da imajo vsako leto pravico na dopust 20 dni z vsemi rednimi dohodki. Nadalje, da lahko dobivajo leto dni, če so brez prestanka bolni, vse redne dohodke, da po desetih letih dobre in neprestane podčastniške službe dobe pravico na pokojnino in da po tem času lahko preidejo v kako civilno državno službo ali pa še nadalje vrše svojo službo v vojski kot vojaški uradniki. Podčastniki, ki po bolezni, ki je trajala več kot leto dni, ne ozdravijo in niso pridobili pravice do pokojnine, dobe pri odpustu iz kadra enkratno pomoč v višini njihove letne plače in redne stanarine. Oženjeni podčastniki lahko stanujejo z družino proti mali odškodnini v vojni državnih poslopjih in lahko dobivajo kot pomoč za šolanje svojih otrok, ako so ti pridni dijaki, pravico. vstopiti v šolo, ki se jim nakaže.

Službe v kadru se osvobode vsi rekruti naši državljani, ki se radi zaslužka

d Prebivalci mesta Belgrada. Belgrajska občina je izdala statistiko svojega prebivalstva. Po tej statistiki je v Belgradu Srbov, Hrvatov in Slovencev 212.250, Rusov ki niso naši državljani 8374, Madjarov 782, Avstrijcev 502, Italijanov 439 in Nemcev 405.

d Posebne osebne legitimacije. Po odredbi policijskega ravnateljstva v Zagrebu bodo morali vsi prebivalci Zagreba dobiti na policiji posebne osebne legitimacije, da se bodo mogli v vsakem slučaju izkazati na zahtevo policijskih organov. Policijsko ravnateljstvo utemeljuje to odredbo s tem, da se mudi v Zagrebu mnogo oseb, ki se poslužujejo ponarejenih legitimacij.

d Zborovanje pravoslavne duhovščine. Pretekli teden se je vršilo v Belgradu pod predsedstvom niškega škofa Ireneja zborovanje pravoslavne duhovščine iz vse države. Razpravljali so, kako naj pravoslavna cerkev dvigne svojo skrb za mladino ter o stališču pravoslavne cerkve do zakonov, ki se pripravljajo. Pravoslavni duhovniki so ga prisrčno pozdravili.

d Del angleškega vojnega brodograja je že priplul v Šibenik, med ostalim tudi velika križarka »Sondon«, ki je dolga 200 m ter ima 10 velikih topov v premeru 20 cm.

d Škratinka še vedno razsaja v Trbovljah. Bi je bilo že davno konec, če bi imeli nekateri nekoliko več zaupanja do cepiljenja proti tej nevarni bolezni.

d Nova združna šola. Po nalogu kmetijskega ministrstva se je v Zagrebu osnovala združna šola pod kuratorijem osrednje zveze kmetijskih zadrug, združne zveze v Zagrebu, zagrebških oblasti in gospodarsko-gozdarske fakultete. Šola se prične oktobra in bo trajala pet mesecev.

d Jugoslovanski parniki se množijo ka-

ali stalno mudijo izven naše domovine, ali so tam rojeni, pod pogojem, ako do dovršenega 25. leta uravnajo svoje vojne obveznosti pri naših vojaških, oziroma civilnih predstavnikih v dotični državi. To velja za rekrute, ki se nahajajo v prekomorskih državah, tako tudi za tiste, ki se nahajajo v Evropi, razen onih v našem neposrednem sorodstvu. Vsi ti lahko pridejo iz inozemstva v domovino vsako tretje leto in se smejo doma muditi najdalje tri mesece. Ako pa se po tem roku ne vrnejo nazaj ter niso stari več kot 32 let, bodo služili polen rok ali pa skrajšani rok, ki jim po zakonu pripada. Vsi od teh rekrutov, ki svojih vojaških obveznosti ne uravnajo do končanega 25. leta starosti, se bodo smatrali kot vojni begunci in bodo morali služiti triletni rok, tisti pa, ki se prostovoljno javijo v službo kake tuje države, izgube naše državljanstva. Vsi tisti, ki so se vrnili v domovino pred objavo tega zakona in služijo sedaj triletni rok v kadru, se jim bo ta rok zamenjal z onim, ki jim po zakonu pripada, ako pa so starši od 32 let, se bodo odpustili iz kadra.

kor gobe po dežju. V ladjedelnici v Glasgou na Angleškem je bil namreč te dni spušen v morje zopet nov naš parnik »Korana«, ki obsega 9000 ton in bo eden največjih in najmodernejših naše trgovske mornarice.

d Za rednega člana Sveta društva narodov je bil v Zenevi izvoljen naš zunanji minister dr. Marinkovič. Od 53 držav je glasovalo zanj 42, kar je za mednarodni ugled naše države velike važnosti.

d Pokrajinska razstava v Ljubljani je lepo uspela. V soboto je obiskalo velesojem 10, v nedeljo pa celo 20.000 oseb. Ves čas pa je posetilo razstavo nad 100.000 obiskovalcev.

d Oblast, ki hoče sama graditi železnico. Komisar tuzlanske oblasti je izročil ministrstvu za javne zgradbe obširno spomenico o zgradbi proge Tuzla—Brčko. Za to progo bi prišli v poštev dve trasi in sicer po dolini reke Tinje. Proga bi bila dolga 70 km, stroški pa bi znašali 110 milijonov dinarjev. Oblast je zahtevala zase koncesijo za zgradbo te proge, ker upa, da se ji bo v sporazumu s težko industrijo, katere je dovolj v tuzlanski oblasti, posrečilo preskrbeti potrebni kapital za zgradbo. V tej oblasti se nahaja velik rudnik soli, ki bi mogel dvigniti svojo kapaciteto od 6000 vagonov letno na 10.000, kar bi bilo dovolj za preskrbo vsega prebivalstva v državi. Tudi Solvajeva tovarna v Lukovcu pri Tuzli je obljubila preskrbeti kapital 50 milijonov dinarjev. Komisarju tuzlanske oblasti je baje že obljubljeno, da bo tuzlanska oblast dobila to koncesijo.

d Ali smo Vam res bratje? Razposlali smo srečke za našo loterijo. Prosimo odseke, da nam po možnosti vsaj do 25. t. m. nakažejo denar za poslano oziroma za že razprodane srečke. Prvi med odseki nam je plačal srečke odsek Dolenji Logatec. Vsa čast mu! Prosimo tudi vse druge, ki smo jim poslali srečke, da nam po možnosti čimpreje nakažejo odgovarjajoči znesek. Kajti posebno pri nas velja: **Kdor hitro da, dvakrat da.** Iskreno prosimo vse skupaj, pomagajte nam. Pokažite nam sedaj ob 10 letnici našega osvobođenja izpod tujega jarma, da ste nam res bratje. Vsem, ki ste nam že poslali denar, iskren: Bog plačaj! Bog živi! — Odbor orlovskega odseka v Krogu, Slovenska krajina.

d 5000 dinarjev nepotrebnih stroškov. Sarajevsko okrožno sodišče je te dni izreklo sodbo v neki prav zanimivi pravdi. Neki Ahmed Behram je najel svoječasnno v banki v Stolcu posojilo 9000 Din in je bil ta znesek vknjižen na njegovo premoženje. Po računu, ki ga je debil od banke, je vrnil banki znesek 11.893 Din in zahteval, da se dolg zbrisi. Banka pa mu ni hotela izdati potrdila o plačilu dolga, češ, da ves dolg še vedno ni plačan. Behram je tožil banko pri sodišču v Mostarju, ki je odločilo, da Behram še ni poravnal dolga, temveč, da je dolžan še vedno — dva dinarja. Behram se je pritožil v Sarajevo, kjer so potrdili prvo razsodbo in obsodili Behrama, da mora plačati sodne stroške v znesku — 5000 Din.

d Tudi z denarjem se lahko zastrupiš. Selskemu pismonoši gosp. Valentinu Prestopniku iz Most pri Ljubljani se je primerila nenavadna nezgoda. Zastrupil se je z

denarjem. Pred kratkim se je pri popraviljanju neke svetiljke neznatno ranil v kazalec na desni roki. Ranica je bila tako neznatna, da ji pismonoša ni posvečal nikake pozornosti. Okoli 1. t. m. pa je raznašal upokoječnem denar, ki ga je štel z ranjeno roko. Nenadoma mu je začel prst otekati in mož je jel čutiti po vsej roki hude bolečine. Odpravil se je k zdravniku, ki je ugotovil zastrupljenje in svetoval Prestopniku, naj gre nemudoma v bolnico. V bolnico so dognali, da ga za težko zastrupljenje radi infekcije. Denar, ki ga je bil pismonoša štel, je bil umazan in okužen s strupenimi bacili. Svetovali so Prestopniku, naj si da odrezati roko, ker je prehajalo zastrupljenje že v ramo. Na kaj takega seveda Prestopnik ni hotel pristati. Dobil je močne injekcije v desno pleče, vendar še ni docela iz nevarnosti in utegnejo nastati komplikacije z usodepolnimi posledicami.

d Če greš natreskan mimo vojaške straže. Na Dubovcu pri Karlovcu se je pripetil žalosten slučaj, ki ga je zakrivil alkohol. Okrog dveh ponoči se je vračal domov zelo natreskan trgovski pomočnik E. S. iz Ljubljane. Pot ga je vodila mimo vojaške straže na Dubovcu. S. je šel proti vojaku, ki je stražil municijsko skladišče. Vojak ga je večkrat pozval, naj se ne približa, toda pijanec se ni zmenil za opozorila. Vojak je ustrelil najprej v zrak toda to S. ni spravilo k pameti. Nato je vojak ustrelil zares in težko ranil S. Strel je opozoril policiste, ki so takoj prihiteli in prenesli v bolnišnico, kjer je bil operiran.

d V bolnici usmiljenih bratov v Kandiji je umrl v starosti 54 let duhovnik v pok. gosp. Janez Sever. Naj v miru počiva!

d Pri Sv. Jakobu ob Savi je umrl g. Anton Pečnikar. Njegova podjetnost je lastna tudi njegovim trem sinovom, ki so organizirali avto promet v mnoge kraje ljubljanske okolice.

d V zagrebški bolnici usmiljenih bratov je umrl bivši frančiškanski provincial dr. Lulič. Bil je zelo izobražen mož.

d V Zagrebu je umrl znani hrvaški politik dr. Hinko Hinkovič. V poslednji življenjski dobi je bil organiziran prostozidar, pred smrtjo pa se je popolnoma povrnil v

okrilje Cerkev ter je na zadnje prejel na lastno željo in pri popolni zavesti sv. zakramente. Pokojni dr. Hinkovič je v svoji oporoki zapustil v razne svrhe manjše vsote denarja. Med ostalim je naklonil usmiljenim sestram in cerkvi sv. Marije v Zagrebu po 5000 Din.

d Iz Save so potegnili mrtvo truplo posestnika Rudolfa Baša iz St. Lamberta

d V Dravi blizu falske elektrarne je utonil 17-letni elektrikar-učenec Adolf Fridrih. Trupla še niso našli.

d V Grajski kopeli na Bledu je utonil tesarski pomočnik Janko Bernard iz Jesenic na Gorenjskem.

d Protestantovska cerkev je pogorela v Radovištu.

d Osební avtomobil je do smrti povozil na državni cesti blizu Hudinje 65 letnega berača Antona Stoklasa.

d Ko sta lezla po severni triglavski steni sta se smrtno ponesrečila poslovođa Herbert Brandt in absolviran eksportni akademik Ernest Bračić, sin bivšega direktorja južne železnice.

d Smrtno se je ponesrečil na letališču v Zemunu slovenski pilot Anton Ostanek iz Zelene jame v Ljubljani.

d Letalo je padlo na tla v bližini Sarajeva pri vasi Koševo. Poročnik Kovačič je bil na mestu mrtev, dočim je zadobil njegov spremljevalec, narednik Ivan Lešniček, ki se je udeležil poleta kot opazovalec, težke rane

d Hrbtenico si je zlomil Franc Bevc, posestnik na Straži pri St. Rupertu na Dolenjskem, ko je pri obiranju hrušak padel z drevesa.

d V koruzi preko ceste so našli orožniški truplo kmeta Antona Hrvata iz Zgor. Pristave pri Ptuju. Umoril je očeta s sekiro lastni sin, ki je zločin že priznal.

d Z debelim kamnom je bil med zabavo do smrti poškodovan 15 letni tovarniški delavec Karel Černak iz Brnice pri Petrovčah.

d 20.000 Din škode je napravil požar v skladišču lesa tovarne Remec v Duplicji pri Kamniku.

d Požar je uničil gospodarska postopja Jožefa Turkove, Josipa Flajšmana, Ane

Najbolj varna naložba denarja

Račun pošt. hran.
Ljubljana št 10.680

Kranjska hranilnica Ljubljana

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter nudi
najvišje obrestovanje

Dovoljuje kredite proti vknjižbi na prvem mestu v tekočem računu in proti amortizacijam, daje menična posojila, izdaja garancije, izvršuje vse kontokorentne posle.

Za vlogo jamči Ljubljanska oblast z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo.

PO SVETU

Katoliška cerkev.

s Papeževo pismo o Cerkvu in državi. Na katoliškem študentovskem kongresu v Rimu se je prečitalo papeževo osebno pismo o odnosih med državo in Cerkvijo. Papež v tem pismu nastopa proti predlogom, ki se širijo v zadnjih dneh o tem, da se cerkev podredi civilni oblasti, ali pa popolnoma loči od države. Papež naglašajo: Današnja ureditev in ustava Cerkev postavlja samo sebe in svojo nadnaravno poslanstvo nad vsako čisto naravno uredbo, kakor je n. pr. država, vendar ne krši ali ne ovira pravic države, temveč jih pospešuje in varuje ter s tem podpira blagor človeške družbe. Zato je potrebno, da Cerkev in država složno stremita po dosegu svojih ciljev, ker zoperstavljati se Cerkvu se pravi, motiti po božji previdnosti določeni red človeškega občestva, kar zelo škoduje tako posamezniku kakor človeški družbi. Čim vzajemnejše bo delovanje obeh oblasti, tem trdnjša bodo načela avtoritete in tem boljši bo blagor in bodočnost narodov.

Italija.

s Poslanci bodo morali v zakonski jarem? Rimski dopisni urad je objavil vest, da bi bilo čas, da se še tistih 60 neoženjenih poslancev sedanje fašistovske zbornice poroči. Ne gre, pravi neki list, da fašistovska stranka pridiga o številnih družinah njeni voditelji se pa tega ne drže.

s Velike orožne vaje italijanske armade so se vršile te dni na jugoslovanski meji. Središče jim je bila Postojna. Na orožnih vajah so sodelovali razni vojaški oddelki, tudi fašistovska milica. Istočasno so bile na morju med Zadrom in Lušinom vaje italijanske mornarice. Po končanih manevrih so priplule vse udeležene bojne ladje v Zader, kjer se nahaja ta čas šef italijanskega generalnega štaba.

Jurečičeve in Franca Pirca v Kaleah pri Krškem.

d Hlev svinjak in šupa za krmo so pogoreli Jakobu Glogovščku, posestniku iz Gor. Obreža pri Brežicah.

d Do tal je pogorela lesena s slamo krita hiša Grabnerja Josipa v Zajasovniku, občina Motnik.

d Pogorela so gornja nadstropja največjega belgrajskega hotela »Palace«. Skođe je več milijonov.

d Ob pečino je zadel v Železnih vratih v bližini kraja Juda naš dunavski parnik »Vojvoda Mišić« in se je potopil. Vse potnike (100) in posadko so rešili.

d Ljubljansko porotno sodišče. Radi detomora je dobila eno leto težke ječe 20 letna Gabrijela Stritar iz Brega pri Zidanem mostu.

d Novomeško porotno sodišče. Razprava proti Afliču Antonu radi požiga je bila preložena. — Brodnik Martin bo sedel radi hudočelstva težke telesne poškodbe 18 me-

s Razno. Žena min. predsednika Mussolinija je 4. sept. porodila hčerko. Zdaj ima Mussolini dva sina in dve hčerki. — V Juliju krajini bodo otvorili nekatere nove šole, med drugim v Matenji vasi, Prestranku, Zavljah, Poljanah pri Cerknem ter v Kosezah in Baču pri Knežaku. — V Italiji je sedaj 514.205 državnih nameščencev. Letno porabi država za plače okrog 20 milijard dinarjev. — Vatikansko mesto šteje 532 državljanov. — 8. septembra je imel v cerkvi oo. jezuitov v Trstu prvo sv. mašo dr. Ivan Kozman iz Štorklje. — V Volčah je umrla učiteljica gospa Marija Mikuž. — V notranjosti Italije je premeščenih zopet mnogo slovenskih učiteljev. — V Dornberškem Taboru je preminul 60-letni Ulrih Plahuta, večletni cerkveni ključar in občinski starešina. — V Prvačini je umrla 78-letna Frančiška Šušmeljeva. — V Planini so pokopali Franceta Pipana. — V Vitovljah je nenadoma umrla mati Antonija Ušaj. — Ogenj je vpepelil poslopje Antona Gravnerja v Podsobotinu. — Pogorela je velika hiša Andreja Gabrijelčiča v Solkanu. — V Ponikvah v Gorah je zaspal v Gospodu v 81. letu starosti Janez Pisk; v svoji oporoki se je spomnil tudi revežev in cerkve. — V Idriji so umrli: 65-letni Jakob Kavčič, istotoliko stari Anton Vončina in rud. vdova Ana Jereb. — Na novo so zgradili med vojno porušeno cerkev sv. Jožefa v Sestlanu.

Nemčija.

s Zakaj je zgrabil nemški center za državno krmilo. Ob zaključnem zborovanju kat. shoda v Freiburgu je govoril tudi prelat dr. Kass in podal tekem svojega govora nekaj važnih izjav. Proti onim iz lastnih vrst, ki očitajo vodstvu, da neprestano sodeluje v vladi, je izjavil: »Pomislimo, kako bi danes stali v šolski zakonodaji, kaj bi bilo s pruskim konkordatom in kaj s prostostjo in pravicami Cerkev v Nemčiji sploh, da nismo bili na vladi? Dostikrat nas je to stalo ogromnih žrtev, toda, ako smo katoličani sprejeli kako božje poslanstvo za ta svet, potem je mislim, v prvi vrsti država, kateri mora veljati naše delo. Boj med pagansko nekulturo in krščanskim obrazovanjem živ-

secev. — Razprava proti znanemu doljenjskemu Čarugi Nacetu Jakopinu in njegovim tolpi, ki je bila obtožena 17 raznih vlomov in osem ropov, se je končala takole: Nace Jakopin je dobil 16 let, Franc Kolenc 18 let, Mali Martin 12 let, Mali Avgust 11 let, Janez Vrhovšek pa 18 mesecev težke ječe. Jakopin in Kolenc pojmeta po prestani kazni v prisilno delavnico.

d Za osveženje krvi pijte skozi nekaj dni vsak dan zjutraj čašo naravne »Franz-Josef« grenčice! Po mnogih zdravniških predpisanih »Franz-Josef« voda urejuje delovanje črev, krepi želodec, zboljšuje kri, pomirja živce in povzroči tako splošno dober počutek in jasno glavo. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

PREKLIC. Podpisani izjavljam, da sem govoril o gospej Golež Rozi žaljive besede, katere so neresnične, in se ji zahvaljujem, da mi je oprostila ter odstopila od tožbe. — Čušperk, dne 3. septembra 1929. — Anton Marolt.

ljanja je z zgolj dušnopastirskimi pripomočki toliko časa brezupen, dokler država izdaja zakone, ki v javnosti rušijo temelje krščanskega življenja. Zato smo mi tako odločno prijeli za državno krmilo.»

Švica.

s 10. zborovanje Društva narodov je otvoril v Ženevi dne 2. septembra perzijski odposlanec Ali Forughi Khan. Še nikdar ni bilo zastopanih toliko narodov, kakaj 53 držav je odposlalo svoje zastopnike, skoraj ves svet, le Argentina še manjka. Na prvem mestu stoji vprašanje razorožitve; v tem oziru je upiral poglede ves svet na angleškega min. predsednika Mac Donalda, da spregovorijo prvo in odločno besedo. Izpregovoril jo je 3. septembra. Zahteval je, da priznajo vse države posebno razsodišče, ki bo reševal spore. Nobenega obračunavanja z orožjem ne sme biti več. »Napravite mir, dokler še ni prepozno«, je resno zaklical Mac Donald državnikom vsega sveta. V velikem govoru se je nato tudi francoski min. predsednik Briand izjavil za obvezno razsodišče. — Litovski državni poglavar Voide-maras je govoril tudi o manjšinskem vprašanju in povdaril, da bo prišel dan, ko se bo to vprašanje po sili dejstev postavilo pred Društvo narodov in kdor do tedaj svoje politike ne bo razčistil, ga bo nenadoma prehitelo.

Rusija.

s Uspešno posredovanje Nemčije v rusko-kitajskem sporu. Spor na daljnem vzhodu med Rusi in Kitajci zastran vzhodno-kitajskih železnic se je po posredovanju Nemčije polegel. Kitajci so poslali v Moskvo pismo, naj se pogajanja prično. Rusi naj imenujejo podpravnatelje vzhodno-kitajske železnice, opuste pa naj komunistično propagando v Mandžuriji. Sovjetska vlada bo začasno na to pristala.

Amerika.

s Visok honorar. Bivši guverner ameriškega Njujorka in predsedniški kandidat Al. Smith je naredil s splošno znanim tednikom »Saturday Evening Post« pogodbo, da bo v istem priobčil ves svoj življenjepis. List mu je obljubil za vsako besedo 2 dolarja nagrade. Nedavno je izšel v označenem listu prvi opis izpod peresa Al. Smitha. Vsebuje nad 9000 besed, za kar bo dobil pisatelj okrog 1 milijon dinarjev.

s Razno. V Clevelandu so umrli: Marija Mišmaš, roj. Zupančič iz vasi Tisovec, afra Struge; Frank Ječ iz vasi Stari grad, Videm pri Krškem; Josip Stefančič iz Košjederca pri Planini na Notranjskem. — V Pueblo Colo je preminul Frank Kogovšek iz Planine pri Rakeku na Notranjskem.

Drobne novice.

Mac Donald bo prišel v Ameriko 1. oktobra.

700 listov bo včlanjenih v novoustanovljeni Mednarodni zvezi manjšinskih časnikarjev.

Umrla je 78-letna sestra nemškega državnega predsednika Hindenburga.

160 ljudi je pobrala spalna bolezen na Japonskem.

P O D O M O V I N I

fran Wernig:

Naša Dolenjska.

Pravijo, da je Novomesto metropola Dolenjske. Kajpak so Novomeščani tudi silno ponosni na ta častni naziv. In hodil sem po mestu vsepoprek; po glavnem trgu, po vseh ozkih ulicah in predmestjih, ob široki, tih Krki, ki polze in se vije okrog in okrog — in našel sem toliko slikovitosti, toliko zanimivih, pestrih kontrastov in tihe staromeščanske samobitnosti, da bi nam bilo marsikatero mesto za vse to krajevno bogastvo iz srca nevoščljivo. Toda Dolenjske, ki sem jo iskal, sem našel bore malo. Ona je tiha in skromna in se očituje v rdečih nageljnih, fuksijah in pelargonijah, ki vabeče in proseče polnijo okna predmestnih hiš; vidimo jo tudi s Kapitelja, ki mogočno kraljuje nad mestom in nad ničurnostjo vsakdanjega življenja; najdemo jo nadalje vsak ponedeljek in petek, ko se zgrne v mesto ljudstvo iz okolice, da izvrši vse potrebne tedenske kupčije.

In slučajno srečam davnega znanca, rojaka iz okolice mesta, ki je na dopustu. Častnik, a kmečki sin je. Povabi me na izlet na kolesih. Prijetno združiti s koristnim, pravim, in se odzovem vabilu.

Takoj izven mesta pa naju iznenadi ploha, in iskati morava zavetja v prvi kmečki hiši. Pride dekletke in nana odpre vrata. Pogledam malo v vežo: Iz ilovice zbita, neravna tla in podzidek oz. lončena peč! Ne mika me vstopiti. Ko pa dekletce le ni nazaj, se okorajžim ter grem v sobo odtosno hišo. Kako se začudim!

Sobica vsa bela in snažna, na polici kupi Mohorjevih in drugih knjig, na postelji tamburica, in dekletke sedi pri mizi in prebira »Bogoljuba«. — »Kdo pa igra na ta instrument?« vprašam. — »Bral«, pravi sramežljivo dekletce. — »Kdo ga pa uči?« — »Kaplan.« — »Kateri kaplan?« poizvedujem. — »Gospod št. peterski kaplan so ustanovili društvo in zdaj poučujejo naše fante.«

»Koliko živine pa imate?« vprašam dalje. — »Tri«, odvrne dekletce. — »Pa ima oče še kako posebno obrt?« — »Ne, nobene.« — »In od tega živite?« — se začudim. — »Pa še dobro, dé ponosno dekletca. In napravil sem si svojo sliko o dolenjskem kmetu, ki zmore še pri treh kravah dobro živeti!

Zunaj pred vratmi pa me sreča gospodar in

malo dalje tudi njegov sin. Iščem snov za razgovor in ozrem pred hišo kup peska. — »Boste li delali gnojnično jamo?«, vprašam. — »Pripravljam, da,« odvrne kmet kratko in nezaupljivo. Je že bil št. peterski tajnik tu, ki ima to stvar od oblastnega odbora,« se oglasi že zaupljivejši in prjaznejši sin. — »Zanima me,« pravim »jaz sem oblastni uradnik za cement.« — »Saj vas dobro poznam gospod, iz mesta,« dé že čisto domače zbujeni fant.

In nadaljujeva potem pot v zanimivo in slikovito novomeško okolico.

Na povratku v mesto prideva v smrekov gozd, ki se dviga nad Krko. Vzhiči me tiha lepota in domačnost gozda — neprijetno se me samo dojmijo zanemarjene, nesnažne poti. Skoraj me žalosti in boli pogled na zapuščen gozd, ki je namenjen obiskovalcem iz mesta.

»Smreka ne spada sem, smreka je drevo severa!« mi je zatrjeval neki gozdar v Belikrajini. In obide me tesna misel: »Tudi ti si iz severa, tudi ti mogoče ne spadaš sem!«

DOBRA SADNA LETINA.

(St. Jernej na Dolenjskem.)

Toliko sadja, kot ga je letos, ne pomnimo. Ne samo ene vrste, temveč vsakovrstno: jabolka, hruške, češnje. Bog bodi zahvaljen za te darove. Saj je vprašanje, kdaj bo zopet tako dobra letina. Zato naj kmetovalci dobro premislijo, predno se odločijo, kam s sadjem. Gotovo ne smejo vsega porabiti za mošt, kakor ne vseh češnjevkohuti za žganje — saj bo marsikateremu primanjkovalo tudi posode — temveč mislili morajo na to, da ga bodo, kolikor ne bodo spravili v denar, tudi posušili, kar bo posebno prav prišlo v slučaju bolezni in pa pozimi. Sicer pa je naprošen strokovnjak g. ing. Flego z Grma, ki bo tozadevno eno prihodnjih nedelj predaval, kar bomo pravočasno razglasili. Opozarjamo pa že sedaj na sadjarsko razstavo, ki bo v Novem mestu in Škočjanu ter v Brežicah. Priporočamo, da razstavite izbrano sadje na eni izmed omenjenih razstav, ostala navodila pa dobite na predavanju.

S 15. septembrom pa se olivri v St. Jerneju gospodinjstva šola, ki bo trajala 6 mesecev. Nekaj mest je še na razpolago, zato naj se dekleta — lahko tudi iz drugih far — takoj zglasijo pri vodstvu gospodinjstva šole glede sprejema.

DESETLETNICA.

(Višnjagora.)

Proslave desetletnice orlovskega odseka in orliškega krožka dne 15. septembra se udeležijo prevzvišeni pomožni škof g. dr. Gregor Rožman, ki bode daroval sv. mašo na prostem in intel cerkveni govor. Zborovanje vodi bivši oblastni poslanec g. F. Erjavc. Govoril bo tudi g. dr. M. Natlačen, oblastni komisar v Ljubljani in zastopniki domačega Orla. — Narodne noše dobrodošle. Pevski zbor sva blavljeni. Polovična vožnja zaprošena. Na veselo svidenje!

ORLOVSKI IZLET V SMLEDNIK.

(Iz Vodice.)

V nedeljo, dne 15. septembra napravi orlovskega odsek v Vodicah skupno s sosednimi odseki izlet v Hraše do gospoda Jožeta Burgerja. Člani se pozivajo, naj se udeležijo izleta vsi v krojih. Zbirališče ob eni v Hrašah, nato pohod v župno cerkev v Smledniku k popoldanskemu cerkvenemu opravilu. Ob 3 bo telovadni nastop na vrtu g. Burgerja v Hrašah. — Vabljeni vsi sosedni odseki in krožki, vabljena cela Smledniška fara in okolica. Na svidenje v nedeljo.

NOVEMU GOSPODU.

(Naklo pri Kranju.)

Ponedeljek, 2. septembra bo gotovo ostal važen in pomemben dan za celo naklonsko faro. Okrog dveh popoldne se je pripeljal naš novi kaplan g. Ivan Špendal, ki je zasedel mesto, še vsem v dobrem spominu ohranjenega g. Franca Vavpotiča — sedanjega šenčurskega kaplana. — Stromen je bil sprejem našega novega gospoda. Preobilno delo na polju nas je zadržalo, da se nismo v večjem številu zbrali in hiteli pozdravit novodošlega namestnika božjega. Le zastopniki naših glavnih kul-

Varno naložite svoj denar v
Vzajemni posojilnici
v Ljubljani, poleg hotela 'Union'.
Obrestovanje najugodnejše.
Posojila proti vknjižbi na posestva, proti poroštvu i. t. d.

turno-prosvetnih in gospodarskih organizacij so se udeležili sprejema. — Bodi prisrčno pozdravljen naš novi apostol! Naše ljudstvo se predobro zaveda, da mora iskati tolažbe in sveta pri gorečem katoliškem duhovniku, ve pa tudi, da je on tisti, ki predvsem stremi za tem, da bi vse njemu izročene duše, kar najbolje vzgojil in izobrazil. Zato se je naša mladina, ki si je že hotela utirati nova nevarna pota, zatekla k svojemu pravemu svetovalcu in vodniku.

POSVETITEV NOVE CERKVE.

(Zaječar-Srbija.)

V nedeljo, dne 1. septembra, so posvetili novo katoliško cerkev v Zaječaru; posvetil jo je prevzvišeni nadškof Rodič iz Belgrada. Prisotnih je bilo 7 duhovnikov. Potreba za cerkev je bila velika, ker je v Zaječaru blizu 1000 samo vojakov katolčanov. Cerkev je precej velika, a brez zvonika in notranje opreme; dosedaj stane že čez 200.000 Din. Cerkveno predstojništvo se obrača na vse prijatelje dobre stvari, da bi z darovi cerkvi pomogli, da bi se mogle nabaviti vsaj najpotrebnejše reči za bogoslužje. Darovi naj se pošiljajo na vojnega svečenika Franca Pavliča v Zaječaru.

SMRT KRŠČANSKE MATERE.

(Naklo pri Kranju.)

Prav rado čé v življenju izprevrže veselje v žalost. Tako se je tudi pri nas zgodilo 3. septembra l. l., ko je zatisnila trudne oči, blaga g. Katarina Gromova. Ni se še poleglo veselje in navdušenje, ko smo pozdravljali in sprejemali Naklanci novega g. kaplana, ko že objema ob izgubi drage in nepozabne pokojnice, tiha žalost naša vesela srca. Pokojna g. Gromova je bila zopet ena neredkih slovenskih mater, ki nam je s svojim zglednim verskim življenjem kazala, kako je treba vzgajati otroke. Vzgojila je svojemu narodu dve res tako vzorni učiteljici, katršnih zlasti v zadnjem času tako zelo pogrešamo na naših osnovnih šolah. Krasen pogreb, s številno čé. duhovščino, ljudska šola pod vodstvom upravitelja g. Josipa Jerčeta, dalje zastopstvo občine, dalje zastopnika naklonskega orlovskega odseka, čigar velika dobrotnica in podpornica članica je bila blagopoljovna, slednje mnogobrojno občinstvo, — je pričal, kako vesplošno je bila priljubljena g. Gromova. Pa ne samo vzorna vzgojiteljica, ampak tudi velika dobrotnica je bila pokojna gospa. Marsičko izmed tistih, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti, se je spomnil njenih dobrot, ki jih je neredko in rada delila. Neskončno Pravični ji bodi dobrohoten plačnik, — mi pa ohranimo pokojnico v blagem spominu ter izpolnimo njeno vročo željo, da mnogo molimo za njo.

SMRT UGLEDNE ZENE.

(Dopis iz Horjula.)

Pred 14 dnevi je tu po kratki in mučni bolezni umrla g. Helena Leben, stara 60 let. Bila je več let cerkvena pevka in še več let prednica tukajšnje Marijine družbe. Izobražena in blaga žena je imela izreden čut za lepoto; zlasti je z veseljem gojila cvetlice, ki so je njeno skrb in ljubezen do njih vračale z bujno-zivimi cveti in so ob vsakem večjem prazniku krasile oltarje naše sarné cerkve. Zvedeli smo tudi, da je iz svoje zapuščine nekaj denarja naklonila tudi naši cerkvi. Naj ji Marija, roža skrivnostna, povrne za vse to, zlasti pa za nunoga dobra dela ljubezni, stotero in tisočero! Počivaj v miru, blaga žena!

Grozilno pismo

Gospod Papedop na policiji: »V zadnjem času sem prejel več grozljivih pisem.«
»Ali imate koga na sumu?«
»Seveda! Mojega krojača.«

Radio.

Vsak delavnik: 12.30: Reproducirana glasba.
 — 13: Casovna napoved, borza, reproduc. glasba.
 — 12.30: Iz današnjih dnevnikov. — 17: Koncert Radioorkestra. — 22: Casovna napoved.
 Četrtek, 12. sept.: 19: Od Sušaka do Kotorja, potopisno predavanje. — 19.30: Prenos iz Prage.
 Petek, 13. sept.: 19.30: Gospodinjska ura. — 20: Pevski večer »Poljanskega okteta«. — 21: Koncert Radio-kvarteta.
 Sobota, 14. sept.: 19.30: Delavska ura. — 20: Poglavlje iz vzgojeslova. — 20.30: Prenos iz Zagreba. — 22.30: Casovna napoved in poročila.
 Nedelja, 15. sept.: 9.30: Prenos cerkvene glasbe. — 10.00: O bolniški postelji, predavanje. — 11: Promenadni koncert. — 15: Predavanje o krmi. — 15.30: Komični prizori iz »Desetega brata«. — 16.30: Tamburaški zbor prosv. društva Šmartno pri Kranju. — 20: Prenos iz Zagreba. — 22: Casovna napoved in poročila.
 Ponedeljek, 16. sept.: 19.30: Zdravstveno predavanje. — 20: Koncert Radio-kvarteta.
 Terec, 17. sept.: 19.30: Slovenska literarna zgodovina. — 20: Pevski kvartet Glasbene Matice. 21: Koncert Radio-orkestra.
 Sreda, 18. sept.: 19: Otroški kotichek. — 19.30: O našem zvezdnatem nebu. — 20: Španski večer — simulani srednjeevropski prenos. — 22.30 Casovna napoved in poročila.

NAZNANILA.

n Preska. V nedeljo, 15. t. m. obhaja bratovščina Marije sedem žalosti v Preski svoj glavni družbeni praznik z porcijunkulskimi popolnimi odpuščaji. Popoldne se vrši procesija z sv. Rešnjim Telesom. a spored bo dobro poskrbljeno! Castilci žalostne Matere Božje pridite!
 n Porcijunkule na Zalcastni Gori pri Mokronogu je v nedeljo 15. t. m.
 n Pri Sv. Joštu nad Kranjem bo v nedeljo, dne 15. septembra romarski shod v počestitve Zal. Matere Božje. Romarji bodo imeli priliko za sveto spoved v soboto popoldne in nedeljo dopoldne.

Sv. bogoslužje bo ob 6 in 9. Castilci Zal. Matere božje, pridite v obilnem številu!

n Na uršulinski žolji v Mekinjah je vpisovanje za šolsko leto 1929-30 13. in 14. septembra ob 9 do 12 dopoldne in od 3 do 5 popoldne. Začetna šolska maša je 16. septembra ob 8, redni pouk pa 17. septembra.

n Teharški »Orel« priredi v nedeljo, dne 15. septembra ob 3 popoldne v občinskem parku na Teharjih teledvadni nastop s pestrim sporedom, združen z bogatim srečelovom in licitacijo. Šode luje celjska železničarska godba. Prijatelji orlovstva vljudno vabljeni.

n Dolenja vas. Prikhodno nedeljo se bo blagoslovila novozidana kapelica sv. Roka v Dolenji vasi ki bo vojno-spominska kapela padlih in umrlih vojakov iz naše župnije. Ob 9.45 se slovesno prenese novi lip sv. Roka, ki ga nesejo 4 bivši vojaki iz larnje cerkve v novo kapelico. Nato blagoslov kapelice in novega kipa. Govor v spomin padlim vojakom in odkritje plošč. Nato sv. maša v novi kapelici za padle vojake, vmes pa žalne pesmi. Popoldne v društveni dvorani govori, pevske točke, deklamacije, kratek dramatičen prizor in glasbene točke — družabno popoldne posvečeno le spominu padlih v vojski. Vabimo domačine in okolice.

Dr. France Debevec, strokovni zdravnik za tuberkulozo:

O jetiki.

Odzval sem se želji čitalcev »Domo-ljuba«, da v več kratkih, poljudnih člankih opišem bridko šibo božjo, jetiko. Da pa boste, dragi bralci, v resnici imeli trajno korist od teh vrstic, bom pregledno razdrobil vso zamišljeno vsebino v tri poglavja, ki sem jih že deloma obravnaval v raznih predavanjih ali spisih.

Prvo poglavje bo obsegalo uvod in več člankov z opisi posameznih vrst jetičnega obolenja.

Drugo poglavje bo povedalo kako se čuvamo jetike.

Tretje poglavje bo vsebovalo pregledno opisano zdravljenje tuberkuloze. Naj bi bili ti članki vir koristnega spoznanja in pravilnega ravnanja med to kruto boleznijo!

Načnimo sedaj takoj prvo poglavje! Jetika, kako neprijetno zveni ljudskemu čutu ta beseda! S kakšno bojaznijo že zdrav človek čuje nje zvok, kako žalostno in zlovešče pa udarja nje pomeč na uho obolenca! Ko pade glas: jetika, ali se ne vleže v tvojo dušo meglena, težka zmes neljubih utisov in predstav: o otožnih pogledih vrtih oči, o bledih, shušanih licah, o dušičem kašlju, o trajni prikovanosti na bolniško posteljo ali vsaj o počasnem, nemočnem koraku v in okoli domače hiše?

Zares, kruta je ta bolezen; usodna pa je tudi vsled tega, ker je tako pogosta. Saj po številu smrtnih žrtev, ki padejo pod njeno koso, ona prednjači vsem drugim bolezenskim nadlogam. Letno umrje vsled nje v Sloveniji okoli 3000 ljudi (na milijon prebivalcev). Ali torej jetika ni res prava šiba božja?

Po teh-le besedah boš utegnil misliti, da proti taki zli boleznici ni mogoče kaj prida opraviti. Nimaš prav. Da se proti njej prav uspešno boriti, toda treba je bolezni od vseh strani dobro poznati, zlasti v njenih prvih začetkih. Nadalje je potrebno, da se tako bolnik napram drugim, zdravim ljudem, kakor tudi mi napram obolencu pravilno ponasamo.

Gotovo že veš, kje tiči izvor jetike: v malih, kužnih kaley, bacilih, ki jih pri-

prosi gospodično Noro, naj pride takoj k njemu,« je rekel in v istem trenutku izginil.

Kurt se je ugriznil v ustnice. »Kdo je ta neznosni človek?« je vprašal jezno. »Pravi vohunski obraz! Zdaj vidiš, kako zelo nepreviden je bil tvoj prihod.«

»Landolfo je, prvi poslovodja mojega očeta,« je rekla mukoma. »Zoprni mi je, ker se vsiljuje k nam in se ima za več nego drugi. A moj oče cenil njegovo sposobno glavo in z ozirom na potrebne moči ne smemo biti izbirčni.«

»Ne smemo?« je še bolj jezno rekel Kurt. »Vsaj ne enači se s to družbo!«

»O Kurt, ti nočeš danes ničesar prav razumeti!« je rekla žalostno. »Saj vendar veš, kakega rodu sem.« Zdaj ni pristopila k njemu, temveč je še ponosneje dvignila glavo. »Moram k očetu,« je nadaljevala potem. »Ali ga hočeš videti? Bil je zelo bolan, šele od večeraj je boljši.«

»Bolje bo, da ga sedaj ne vidim. Nisem razpoložen za to. Tudi ne maram srečati tam zoprnega moža. A pridem ga pogledat drugič... V kratkem. Ni najina krivda, če naključje krši pogoje. Tedaj bom vedel že kaj več o svojem odhodu. Pozdravi dotlej svojega očeta.«

Hotel jo je objeti; toda z lahko ponosno kretnjo se je oprostila, le svojo roko je pustila nekaj časa v njegovi — potem pa se je obrnila in šla.

Tudi Degenthal je šel. Bil je nezadovoljen s seboj, ž njo, z vsem tem srečanjem. Zavest, da zdaj ve za to tudi tretji in nezadostno slovo, pri katerem je videl Noro tako užaljeno, vse to mu je napravljalo to stvar skrajno neprijetno.

»He, punčka,« je rekel Landolfo sobarici, ki mu je pravkar prišla nasproti, »kako je bilo ime temu

36

RAZNO

Natakar št. 13. V Luxemburgu so otvorili veliko trgovsko razstavo. Polno tujcev prihaja. Vsi pa silijo v neko gostilno druge vrste in vsi hočejo sedeti k mizi, kjer streže natakar št. 13. Ta se pred odličnimi gosti lepše obnaša nego ostali natakarji in tudi bolj ume svoj posel. Toda to ni glavni vzrok, da vse sili k njemu. Privlačno za odlične uvice je to, da je pridni natakar sam Zubkot, svak cesarja Viljema II. Poročilo se je bil s cesarjevo vestro, ki ima štiri križe na hrbtu več kot on. Pomeje se je pa ločil in se lotil tega novega posla, dokler se ne vjame kaka dolarska princeznja. Kako lahko znajo nekateri živeti!

Umiranje za poskušajo. Stari dšalcoepski, upokojeni sodni svetnik dr. M. je dal oni dan svoji služabnici navodila za slučaj svoje smrti. »Če umrem,« je poučeval svojo zvesto Filomeno, »morate najprej okna odpreti, potem vzeti iz desnega miznega oredala mojo

Cirkuški otrok

»Jaz bom odpotoval v nekaj dneh,« je rekel on. »V toliko je to naključje srečno, v kolikor ti morem zdaj povedati, da grem za daljšo dobo v tujino.«

Nora je trenutek pomolčala, kakor da skuša doumeti smisel njegovih besedi; hipoma pa je vzkliknila: »Kurt, od mene te hočejo ločiti, hočejo te iztrgati od vsakršne zveze! Ni dovolj, da se ne smeja videti, še daljo hočejo postaviti med naju!«

Kurt jo je prijel za roko. »Kakor da bi srce poznalo dalje!« je rekel nežno.

»Da, pozna dalje!« je odvrnila Nora. »Dokler še dihaš isti zrak, imaš še nekaj skupnega z onim, ki ga ljubiš; dokler te obdajajo enaki ljudje, enake razmere, te veže ž njim še ena vez. Čim bolj pa sta oddaljena drug od drugega, tem več tujine ju obdaja, tem teže poletavajo tudi misli preko nje. Kurt, še drevo izpremeni svoje listje v tuji zemlji in tudi srca se izpreminjajo... na to računaj!«

»Veš sem dobora premislil in uvidel, koliko bolje je tudi za najino poznejše življenje, da si zagotovim bodočnost. Zato grem rad odtoč.«

Kurt se je sklonil k njej in ji božal temne lase z vročega čela. Nori so solze napolnile oči. »Ne bodi otročja, Nora. Nekaj milij več ali manj, kaj zato!«

Nora je hotela nekaj odgovoriti, a v tem trenutku se je Kurt nenadoma visoko zravnil, jo izpustil ter ponosno pogledal kvišku. Tudi Nora se je ozrla; preko čela in lis se ji je nenadoma razlila rdečica. Na vratih na nasprotni strani je stal črni gospod iz cirkusa s porogljivim smehljajem na ustnih. »Gospod ravnatelj

PODOMOVINI

Fran Wernig:

Naša Dolenjska.

Pravijo, da je Novomešča metropola Dolenjske. Kajpak so Novomeščani tudi silno ponosni na ta častni naziv. In hodil sem po mestu vsepoprek; po glavnem trgu, po vseh ozkih ulicah in predmestjih, ob široki, tihi Krki, ki polze in se vije okrog in okrog — in našel sem toliko slikovitosti, toliko zanimivih, pestrih kontrastov in tihe staromeščanske samobitnosti, da bi nam bilo marsikatero mesto za vse to krajevno bogastvo iz srca nevoščljivo. Toda Dolenjske, ki sem jo iskal, sem našel bore malo. Ona je tiha in skromna in se očituje v rdečih nageljnih, fuksijah in pelargonijah, ki vabeče in proseče polnijo okna predmestnih hišic; vidimo jo tudi s Kapičja, ki mogočno kraljuje nad mestom in nad ničemurnostjo vsakdanjega življenja; najdemo jo nadalje vsak ponedeljek in petek, ko se zgrne v mesto ljudstvo iz okolice, da izvrši vse potrebne tedenske kupčije.

In slučajno srečam davnega znanca, rojaka iz okolice mesta, ki je na dopustu. Častnik, a kmečki sin je. Povabi me na izlet na kolesih. Prijeto združiti s koristnim, pravim, in se odzovem vabilu. Takoj izven mesta pa naju iznenadi ploha, in iskati morava zavetja v prvi kmečki hiši. Pride deklica in nama odpre vrata. Pogledam malo v vežo: Iz ilovice zbita, neravna tla in podzidek oz. lončena pečl. Ne mika me vstopiti. Ko pa deklice le ni nazaj, se oklorajžim ter grem v soko odnošno hišo. Kako se začudim!

Sobica vsa bela in snažna, na polici kupi Mohorjevih in drugih knjig, na postelji tamburica, in deklica sedi pri mizi in prebira »Bogoljuba«. — »Kdo pa igra na ta instrument?« vprašam. — »Bral«, pravi sramežljivo dekletce. — »Kdo ga pa uči?« — »Kaplan«. — »Kateri kaplan?« poizvedujem. — »Gospod Št. peterski kaplan ko ustanovili društvo in zdaj poučuje naše fante.«

»Kovič živine pa imate?« vprašam dalje. — »Triv«, odvrne deklica. — »Pa ima oče še kako posešno obrt?« — »Ne, nobene.« — »In od tega živite?« — se začudim. — »Pa še dobro«, dé ponosno deklica. In napravil sem si svojo sliko o dolenjskem kmetu, ki zmore še pri treh kravah dobro živeti! Zunaj pred vratni pa me sreča gospodar in

malo dalje tudi njegov sin. Iščem snov za razgovor in ozrem pred hišo kup peska. — »Boste li delali gnojnično jamo?«, vprašam. — »Pripravljam, da«, odvrne kmet kratko in nezaupljivo. Je že bil št. peterski tajnik tu, ki ima to stvar od oblastnega odbora,« se oglasi že zaupljiveje in prjazneje sin. — »Zanima me,« pravim »jaz sem oblastni uradnik za cement.« — »Saj vas dobro poznam gospod, iz mesta«, dè že čisto domače zbujeni fant.

In nadaljujva potem pot v zanimivo in slikovito novomeško okolico.

Na povratku v mesto prideva v smrekov gozd, ki se dviga nad Krko. Vzhiči me tiha lepota in domačnost gozda — neprijetno se me samo dojmijo zanemarjene, nesnažne poti. Skoraj me žalosti in boli pogled na zapuščen gozd, ki je namenjen obiskovalcem iz mesta.

»Smreka ne spada sem, smreka je drevo severa!« mi je zatrejal neki gozdar v Belikrajini. In obide me tesna misel: »Tudi ti si iz severa, tudi ti mogoče ne spadaš sem!«

DOBRA SADNA LETINA.

(St. Jernej na Dolenjskem.)

Toliko sadja, kot ga je letos, ne pomnimo. Ne samo ene vrste, temveč vsakovrstno: jabolka, hruške, češnje. Bog bodi zahvaljen za te darove. Saj je vprašanje, kdaj bo zopet tako dobra letina. Zato naj kmetovalci dobro premislijo, predno se odločijo, kam s sadjem. Gotovo ne smejo vsega porabiti za mošt, kakor ne vseh češnjevk pokuhati za žganje — saj bo marsikateremu primanjkovalo tudi posode — temveč misliti morajo na to, da ga bodo, kolikor ne bodo spravili v denar, tudi posušili, kar bo posebno prav prišlo v slučaju bolezni in pa pozimi. Sicer pa je naprošen strokovnjak g. ing. Flego z Grma, ki bo tozadevno eno prihodnjih tedelj predaval, kar bomo pravočasno razglasili. Opozarjamo pa že sedaj na sadjarstvo razstavo, ki bo v Novem mestu in Škocjanu ter v Brežicah. Priporočamo, da razstavi izbrano sadje na eni izmed omenjenih razstav, ostala navodila pa dobite na predavanju.

S 15. septembrom pa se otvori v St. Jerneju gospodinjina šola, ki bo trajala 6 mesecev. Nekaj mest je že na razpolago, zato naj se dekleta — lahko tudi iz drugih far — takoj zglašijo pri vodstvu gospodinjinske šole glede sprejema.

DESETLETNICA.

(Višnjagora.)

Prčalava desetletnice orlovskega odseka in orliškega kroška dne 15. septembra se udeležijo prevzvišeni pomožni škof g. dr. Gregor Rožman, ki bode daroval sv. mašo na prostem in imel cerkveni govor. Zborovanje vodi bivši oblastni poslanec g. F. Erjavc. Govoril bo tudi g. dr. M. Natlačen, oblastni komisar v Ljubljani in zastopnik domačega Oria. — Narodne noše dobrodošle. Pevski zbor vabljene. Polovična vožnja zaprosena. Na vsele svidenje!

ORLOVSKI IZLET V SMLEDNIK.

(Iz Vodic.)

V nedeljo, dne 15. septembra napravi orlovski odsek v Vodicah skupno s sosednimi odseki izlet v Hraše do gospoda Jožeta Burgerja. Člani se pozivajo, naj se udeležijo izleta vsi v krojih. Zbirališče ob eni v Hrašah, nato pohod v župno cerkev v Smledniku k popoldanskemu cerkvenemu opravilu. Ob 3 bo telovadni nastop na vrtu g. Burgarja v Hrašah. — Vabljene vsi sosedni odseki in krožki, vabljena cela Smledniška fara in okolica. Na svidenje v nedeljo.

NOVEMU GOSPODU.

(Naklo pri Kranju.)

Ponedeljek, 2. september bo gotovo ostal važen in pomemben dan za celo naklansko faro. Okrog dveh popoldne se je pripeljal naš novi kaplan g. Ivan Spendal, ki je zasedel mesto, še vsem v dobrem spominu ohranjenega g. Franca Vavpotiča — sedanjega šenčurskega kaplana. — Strooinen je bil sprejem našega novega gospoda. Preobitno delo na polju nas je zadržalo, da se nismo v večjem številu zbrali in hiteli pozdravit novodošlega namestnika božjega. Le zastopniki naših glavnih kul-

Varno naložite svoj denar v
Vzajemni posojilnici
v Ljubljani, poleg hotela 'Union',
Obrestovanje najugodnejše.
Posojila proti vknjižbi na posestva, proti
poroštvu i. t. d.

turno-prosvetnih in gospodarskih organizacij so se udeležili sprejema. — Bodi prisrčno pozdravljen naš novi apostol! Naše ljudstvo se predobro zaveda, da mora iskati tolažbe in sveta pri gorečem katoliškem duhovniku, ve pa tudi, da je on tisti, ki predvsem stremi za tem, da bi vse njemu izročene duše, kar najbolje vzgojil in izobrazil. Zato se je naša mladina, ki si je že hotela utirati nova nevarna pota, zatekla k svojemu pravemu svetlovalcu in vodniku.

POSVETITEV NOVE CERKVE.

(Zaječar-Srbija.)

V nedeljo, dne 1. septembra, so posvetili novo katoliško cerkev v Zaječaru; posvetili jo je prevzvišeni nadškof Rodič iz Belgrada. Prisotnih v bilo 7 duhovnikov. Potreba za cerkev je bila velika, ker je v Zaječaru blizu 1000 samo vojakov katolicinov. Cerkev je precej velika, a brez zvonika in notranje opreme; dosedaj stane že čez 200.000 Din. Cerkveno predstojništvo se obrača na vse prijatelje dobre stvari, da bi z darovi cerkvi pomagali, da bi se moglo nabaviti vsaj najpotrebnejše reči za »ogoslujze«. Darovi naj se pošiljajo na vojnega svečenika Franca Pavliča v Zaječaru.

SMRT KRŠČANSKE MATERE.

(Naklo pri Kranju.)

Prav rado čè v življenju izprevrže veselje v žalost. Tako se je tudi pri nas zgodilo 3. septembra l. l., ko je zatisnila trudne oči, blaga g. Katarina Gromova. Ni se že poleglo veselje in navdušenje, ko smo pozdravljali in sprejemali Naklance novega g. kaplana, ko že objema ob izgubi drage in nepozabne pokojnice, tiha žalost naša vesela srca. Pokojna g. Gromova je bila zopet ena nerednih slovenskih mater, ki nam je s svojim zglednim verskim življenjem kazala, kako je treba vzgajati otroke. Vzgojila je svojemu narodu dve res tako vzorni učiteljici, kakršnih zlasti v zadnjem času tako zelo pogrešamo na naših osnovnih šolah. Krasen pogreb, s številno čè. duhovščino, ljudska šola pod vodstvom upravitelja g. Josipa Jeršeta, dalje zastopstvo občine, dalje zastopnika naklanskega orlovskega odseka, čigar velika dobrotnica in podporna članica je bila blagopokojna, slednjic mnogobrojno občinstvo, — je pričal, kako vse splošno je bila priljubljena g. Gromova. Pa ne samo vzorna vzgojiteljica, ampak tudi velika dobrotnica je bila pokojna gospa. Marsikdo izmed tistih, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti, se je spomnil njenih dobrot, ki jih je neredko in rada delila. Neskončno Pravični ji bodi dobrohoten plačnik, — mi pa ohranimo pokojnico v blagem spominu ter izpolnimo njeno vročo željo, da mnoga molimo za njo.

SMRT UGLEDNE ŽENE.

(Dopis iz Horjula.)

Pred 14 dnevi je tu po kratki in mučni bolezi umrla g. Helena Leben, stara 60 let. Bila je več let cerkvena pevka in še več let prednica tukajšnje Marijine družbe. Izobražena in blaga žena je imela izreden čut za lepoto; zlasti je z veseljem gojila cvetlice, ki so je njeno skrb in ljubezen do njih vračale z bujno-zivimi cveti in so ob vsakem večjem prazniku krasile oltarje naše sarnе cerkve. Zvedeli smo tudi, da je iz svoje zapuščine nekaj denarja naklonila tudi naši cerkvi. Naj ji Marija, roža skrivnostna, povrne za vse to, zlasti pa za mnoga dobra dela ljubezni, stotero in tisočero! Počivaj v miru, blaga žena!

Grozilno pismo

Gospod Papedop na policiji: »V zadnjem času sem prejel več grozljivih pisem.«
»Ali imate koga na sumu?«
»Seveda! Mojega krojača.«

Radio.

Vsak delavnik: 12.30: Reproduciran glasba. — 13: Casovna napoved, borza, reproduc. glasba. — 12.30: Iz današnjih dnevnikov. — 17: Koncert Radioorkestra. — 22: Casovna napoved.

Četrtek, 12. sept.: 19: Od Sušaka do Kotorja, topotopno predavanje. — 19.30: Prenos iz Prage. Petek, 13. sept.: 19.30: Gospodinjina ura. — 20: Pevski večer »Poljanskega okteta«. — 21: Koncert Radio-kvarteta.

Sobota, 14. sept.: 19.30: Delavska ura. — 20: Poglavlje iz vzgojeslovja. — 20.30: Prenos iz Zagreba. — 22.30: Casovna napoved in poročila.

Nedelja, 15. sept.: 9.30: Prenos cerkvene glasbe. — 10.00: O bolniški postelji, predavanje. — 11: Promenadni koncert. — 15: Predavanje o krmi. — 15.30: Komični prizori iz »Desetega brata«. — 16.30: Tamburaški zbor prosv. društva Šmartno pri Kranju. — 20: Prenos iz Zagreba. — 22: Casovna napoved in poročila.

Ponedeljek, 16. sept.: 19.30: Zdravstveno predavanje. — 20: Koncert Radio-kvarteta.

Torek, 17. sept.: 19.30: Slovenska literarna zgodovina. — 20: Pevski kvartet Glasbene Matice. 21: Koncert Radio-orkestra.

Sreda, 18. sept.: 19: Otroški kotichek. — 19.30: O našem zvezdastem nebu. — 20: Španski večer — simulirani srednjeevropski prenos. — 22.30 Casovna napoved in poročila.

NAZNANILA.

n Preska. V nedeljo, 15. t. m. obhaja bratovščina Marije sedem žalosti v Preski svoj glavni družbeni praznik z porcijunkulskimi popolnimi odpuštki. Popoldne se vrši procesija z sv. Rešnjim Telesom, a spored bo dobro poskrbljeno! Castilci žalostne Matere Božje pridite!

n Porcijunkule na Zalcastni Gori pri Mekronogu je v nedeljo 15. t. m.

n Pri Sv. Joštu nad Kranjem bo v nedeljo, dne 15. septembra romarski shod v počestčenje Zal. Matere Božje. Romarji bodo imeli priliko za sveto spoved v soboto popoldne in nedeljo dopoldne.

Sv. bogoslužje bo ob 6 in 9. Castilci Zal. Matere božje, pridite v obilnem številu!

n Na uršulinski toli v Mekinjah je vpisovanje za šolsko leto 1929-30 13. in 14. septembra od 9 do 12 dopoldne in od 3 do 5 popoldne. Začetna šolska maša je 16. septembra ob 8, redni pouk pa 17. septembra.

n Teharški »Orel« priredi v nedeljo, dne 15. septembra ob 3 popoldne v občinskem parku na Teharjih telovadni nastop s pestrim sporedom, združen z bogatim srečolovom in licitacijo. Sodeluje celjska železničarska godba. Prijatelji orlovstva vlijudno vabljeni.

n Delenja vas. Prihodnjo nedeljo se bo blagoslovila novozidana kapelica sv. Roka v Dolenji vasi ki bo vojno-spominska kapela padlih in umrlih vojakov iz naše župnije. Ob 9.45 se slovesno prenese novi kip sv. Roka, ki ga nesejo 4 bivši vojaki iz farne cerkve v novo kapelico. Nato blagoslov kapelice in novega kipa. Govor v spomin padlim vojakom in odkrije plošč. Nato sv. maša v novi kapelici za padle vojake, vmes pa žalne pesmi. Popoldne v društveni dvorani govori, pevске točke, deklamacije, kratke dramatični prizori in glasbene točke — družabno popoldne posvečeno le spominu padlih v vojski. Vabimo domačine in okoličane.

Dr. France Debevec, strokovni zdravnik za tuberkulozo:

O jetiki.

Odzval sem se želji čitalcev »Domoljuba«, da v več kratkih, poljudnih člankih opišem bridko šibo božjo, jetiko. Da pa boste, dragi bralci, v resnici imeli trajno korist od teh vrstic, bom pregledno razdrobil vso zamišljeno vsebino v tri poglavja, ki sem jih že deloma obravnaval v raznih predavanjih ali spisih.

Prvo poglavje bo obsegalo uvod in več člankov o opisi posameznih vrst jetičnega obolenja.

Drugo poglavje bo povedalo, kako se čuvamo jetike.

Tretje poglavje bo vsebovalo pregledno opisano zdravljenje tuberkuloze.

Naj bi bili ti članki vir koristnega spoznanja in pravilnega ravnanja med to kruto boleznijo!

Načnimo sedaj takoj prvo poglavje! Jetika, kako neprijetno zveni ljudskemu čutu ta beseda! S kakšno bojznijo že zdrav človek čuje nje zvok, kako žalostno in zlovešče pa udarja nje pomoč na uho obolenca! Ko pade glas: jetika, ali se ne vleže v tvojo dušo meglena, težka zmes neljubih utisov in predstav: o otožnih pogledih vrtnih oči, o bledih, shujšanih licah, o dušečnem kašlju, o trajni prikovanosti na bolniško posteljo ali vsaj o počasnem, nemočnem koraku in v okolici domače hiše?

Zares, kruta je ta bolezen; usodna pa je tudi vsled tega, ker je tako pogosta. Saj po številu smrtnih žrtev, ki padejo pod njeno koso, ona prednjači vsem drugim bolezenskim nadlogam. Letno umrje vsled nje v Sloveniji okoli 3000 ljudi (na milijon prebivalcev). Ali torej jetika ni res prava šiba božja?

Po teh-le besedah boš utegnil misliti, da proti taki zli bolezni ni mogoče kaj prida opraviti. Nimaš prav. Da se proti njej prav uspešno boriti, toda treba je bolezni od vseh strani dobro poznati, zlasti v njenih prvih začetkih. Nadalje je potrebno, da se tako bolnik napram drugim, zdravim ljudem, kakor tudi mi napram obolenca pravilno ponašamo.

Gotovo že veš, kje tiči izvor jetiki: v malih, kužnih kaleh, bacilih, ki jih pri-

prosi gospodično Noro, naj pride takoj k njemu,« je rekel in v istem trenutku izginil.

Kurt se je ugriznil v ustnice. »Kdo je ta neznosni človek?« je vprašal ježno. »Pravi vohunski obraz! Zdej vidiš, kako zelo nepreviden je bil tvoj prihod.«

»Landolfo je, prvi poslovodja mojega očeta,« je rekla mukoma. »Zoprni mi je, ker se vsiljuje k nam in se ima za več nego drugi. A moj oče ceni njegovo sposobno glavo in z ozirom na potrebne moči ne smemo biti izbirčni.«

»Ne smemo?« je še bolj ježno rekel Kurt. »Vsaj ne enači se s to družbo!«

»O Kurt, ti neboš danes ničesar prav razumel!« je rekla žalostno. »Saj vendar veš, kaklega rodu sem.« Zdej ni pristopila k njemu, temveč je še ponosneje dvignila glavo. »Moram k očetu,« je nadaljevala potem. »Ali ga hočeš videti? Bil je zelo bolan, šele od včeraj je boljši.«

»Bolje bo, da ga sedaj ne vidim. Nisem razporežen za to. Tudi ne maram srečati tam zoprnega moža. A pridem ga pogledat drugič... V kratkem. Ni najina krivda, če naključje krši pogoje. Tedaj bom vedel že kaj več o svojem odhodu. Pozdravi dotlej svojega očeta.«

Hotel jo je objeti; toda z lahko ponosno kretnjo se je oprosila, le svojo roko je pustila nekaj časa v njegovi — potem pa se je obrnila in šla.

Tudi Degenthal je šel. Bil je nezadovoljen s seboj, z njo, z vsem tem srečanjem. Zavest, da zdej ve za to tudi tretji in nezadostno slovo, pri katerem je videl Noro tako užaljeno, vse to mu je napravljalo to stvar skrajno neprijetno.

»He, punčka,« je rekel Landolfo sobarici, ki mu je pravkar prišla nasproti, »kako je bilo ime temu

36

RAZNO

Natakar št. 13. V Luxemburgu so otvorili veliko trgovsko razstavo. Polno tujcev prihaja. Vsi pa silijo v neko gostilno druge vrste in vsi hočejo sesti k mizi, kjer streže natakar št. 13. Ta se pred odličnimi gosti lepše obnaša nego ostali natakarji in tudi bolje ume svoj posel. Toda to ni glavni vzrok, da vse sili k njemu. Privlačno za odlične tujce je to, da je pridni natakar sam Zubkot, svak cesarja Viljema II. Poročil se je bil s cesarjevo sestro, ki ima štiri križne na hrbitu več kot on. Pomeje se je pa ločil in se lotil tega novega posla, dokler se ne vjame kaka dolararska princezinja. Kako lahko poznajo nekateri živeti!

Umiranje za poskušajo. Stari dilačopski, upokojeni sodni svetnik dr. M. je dal oni dan svoji služabnici navodila za slučaj svoje smrti. »Če umrjem,« je poučeval svojo zvesto Filomeno, »morate najprej okna odpreti, potem vzeti iz desnega miznega predala mojo

Cirkuški otrok

»Jaz bom odpoval v nekaj dneh,« je rekel on. »V toliko je to naključje srečno, v kolikor ti morem zdaj povedati, da grem za daljšo dobo v tujino.«

Nora je trenutek pomohala, kakor da skuša doumeti smisel njegovih besedi; hipoma pa je vzkliknila: »Kurt, od mene te hočejo ločiti, hočejo te iztrgati od vsakršne zveze! Ni dovolj, da se ne smeva videti, še daljo hočejo postaviti med naju!«

Kurt jo je prijel za roko. »Kakor da bi sree poznalo dalje!« je rekel nežno.

»Da, pozna dalje!« je odvrnila Nora. »Dokler še dihaš isti zrak, imaš še nekaj skupnega z onim, ki ga ljubiš; dokler te obdajajo enaki ljudje, enake razmere, te veže z njim še ena vez. Čim bolj pa sta oddaljena drug od drugega, tem več tujine ju obdaja, tem težje poletavajo tujci misli preko nje. Kurt, še drevo izpremeni svoje listje v tuji zemlji in tudi srea se izpreminjajo... na to računaj!«

»Vse sem dodobra premislil in uvidel, koliko bolje je tudi za najino poznejše življenje, da si zagotovim bodočnost. Zato grem rad odto.«

Kurt se je sklonil k njej in ji božal temne lase z vročega čela. Nori so solze napolnile oči. »Ne bodi otročja, Nora. Nekaj milj več ali manj, kaj zato!«

Nora je hotela nekaj odgovoriti, a v tem trenutku se je Kurt nenadoma visoko zravnal, jo izpustil ter ponosno pogledal kvišku. Tudi Nora se je ozrla; preko čela in lis se ji je nenadoma razlila rdečica. Na vratih na nasprotni strani je stal črni gospod iz cirksa s porogljivim smehljajem na ustnih. »Gospod ravnateli

števamo med rastlinski svet. Posušene v prah, razpršene v tisoče drobnih za naše oko nevidnih kapljic v zraku jih vdihamo v pljuca, z jedjo pomešane uživamo in tako lahko okužimo črevesje in sosedne telesne dele. Do 15. leta starosti je navadno že sleherni izmed nas doživel prvi spopad s to osvrtaeno kužno neprijateljico. — Ko bi vsakteri bacil, ki na ta ali oni način zaide v naše telo, izzval težko jetiko, bi bilo na svetu pusto in prazno, zakaj ljudski rod bi izumrl.

Dejansko močno ali za dalje časa obolele le ona telesa, ki se ne morejo dovolj upreti utihotapljenim kužnim klicam. Ni pa treba, da v takšnih slučajih bolezen vzplamti takoj po prvem okuženju. Ne. Bolezenske kali lahko tičijo skrite nekje v telesu (najčešče v kakšni bezgavki) in čakajo ugodnega trenutka, ko telo oslabi, njegova notranja moč in odpornost popusti, potem pa se še preostale jetične klice brzo razplode in izjedavajo organizem. Vse, karkoli izpodkopava telesno zdravje in moti ubrano sodelovanje njegovih sestavnih delov, organov, pospešuje tudi brzi razvoj te bolezni: slaba hrana, nezdrava stanovanja brez sonca, z večno zaprtimi okni, težko duševno ali telesno delo, nevedno in nezmereno življenje, huđe skrbi in trajna nevarna žalost, ki ne najde utehe niti, vsi bi želeli izživajo večjo nevarnost in nevarno se boleznim v telesu, ki je bilo onkraj prapraj okuženo ali pa se šele potem niču.

Jetika je morda čustvena ali fizična bolezen, ker je črna največ tam, kjer so slabi pogoji iz okoli-

ščine za redno, mirno življenje, n. pr. v ubožnih delavskih domovih, zlasti, če v njih gospodari pijača in nemoralna. Žal, tudi v naših kmečkih, zlasti v kajžarskih domih je tuberkuloza česti neljubi gost.

Jetika pa je od socialnih boleznih obenem najbolj nenasična, ker leto za letom pobira več smrtnih žrtev kakor katerakoli druga bolezen.

Zapomnimo si že ob tej-le priložnosti, da s pošteno, pravično ureditvijo življenjskih, socialnih vprašanj ter z rodnim življenjem po božjih zapovedih pobijamo tudi kruto jetiko. (Nadaljevanje.)

Nove knjige.

R. Patè, Obljube Srca Jezusovega. Izdal in založil Glasnik prev. Srca Jez., Ljubljana. 80 strani. Cena 8 Din; v dvobarvnom tisku 10 Din. P. pošti 1,50 Din več. — Pobožnost do presvetega Srca se med našim narodom v zadnjih desetletjih silno širi. To je pač znak in dokaz, odkod bo prišlo navdušenje za vero in verski prerod. Knjiga naj to pospeši in poglobi. In kdor jo bo prebral in zvedel za vse milosti, ki jih Zveličar sam v 12 obljubah obljubuje njim, ki ga bodo vneto častili, se bo pač vsak ogrel za to pobožnost, in mu bo izvor obilnega blagoslova za čas in večnost. Pisana je lahko in topla, zlasti jo napravijo prikupno mnogi zgledi iz vsakdanjega življenja, v katerih je presveto Srce pomagalo svojim častilcem. Naj bi jo po vseh družinah skupno brali, zlasti ob nedeljah ali pa ob jesenskih in zimskih večerih; tako ji bo uspeh zagotovljen in v družine se bo vedno bolj vselil blagoslov prev. Srca. Na koncu je dodana še kratka devetdesvetnica v čast prev. Srca, tako da družine s pobožnim branjem lahko takoj združijo še domačo pobožnost in molitev.

Inserirajte v „Domoljuba“!

Dela brezvercev odgovarjajo njih naukom

Edino cvetoč in dobro preskrbljen stan je armada, ki šteje 500.000 mož, za slučaj vojne 11 milijonov.

Solo obiskuje komaj polovico otrok. So brez knjig in zvezkov. Med seboj pomošanih dečkom in deklicam se daje pouk e brezboštva, komunizmu in spolnih zadevah. Tudi le telesna čistost je med njimi s 13. letom redka prikazana. Mladini se vcepja nauk, da sme nemoteno ugoditi vsem strastem in da je premagovanje samega sebe »buržujski predsodek«. 40—90% mladine je kokainomanov.

Družine ni več. Družinske vezi se rušijo ob samovolji civilnih poročencev, k poljubno sklepajo in razdirajo zakon. V vsaki občini je od države nastavljeni uradnik za žene, ki nočejo biti matere, da jih ločuje od moža. Politični ustroj šteje 18.000 uradnikov, ki so popolnoma pod oblastjo »centralnega komiteja«. Lenin sam je bil pravcati samodržec. Na njegovo mesto so stopili 2—3 možje, ki vladajo množico ruskega ljudstva podobno kot so zapovedali pred dva in več tisoč leti tedanji azijski mogotci svojim sužnjem.

Vse osebne svoboščine so odpravljene. Pa tudi premoženje je državna last.

Sodniki morejo soditi in kazni določevati po svoji mili volji brez ozira na kako stalne določbe zakonika.

Splošna ubožanost je tako zelo narasla, da dobiva država komaj eno tretjino, k večjemu eno petino dohodkov kot jih

pospešila. Zadržena sem se pogreš videl naznaniti ravnanje?

»Tu imate njegovo posetnico,« je reklo dekle, »gospa je rekla, da jo moram izročiti gospodični, a gospod je bil že notri.«

»A tako,« je mislil Landolfo. »Zato je torej gospodična tako prevzeta, ker ji je le grof dovolj, da ji dori. Ta ima prav primerno ime, da bo smel kaj takega pripeljati k svoji oholi rodbini.«

Se liti večer je našla grofica Degenhal med svojimi pisni enega, ki je bil iz finega papirja in napisan z elegantno pisavo. »Dober prijatelj vas svari. Vaš sin se je danes zjutraj nehal v nekem tukajšnjem hotelu z neko damo, gospodično Noro Karstenovo, hčerjo cirkuškega ravnatelja. Če hočete preprečiti spletko, potem je skrajni čas. Tvegajo vse do zadnjega, da bi ga priklenili in stvar spravili v javnost. Samo na ta način mi je mogoče svariti.«

Grofica je odrevenela, ko je to brala; bil je prevelik udarec na njene pravkar vzklike upe. Na to je bilo torej preračunjeno njegovo obnašanje, da bi jo spetjal v napačno prepričanje, da bi ji našel poska v oči — vse skupaj skrivaj dogovorjena zgodba! Razjubil se je nad svojim sinom, razjubil nad »spletko«, v katero se je bil ujel, četudi si je vedno ponavljala, da od teh ljudi ni nikdar pričakovala kaj drugega.

Brezimno pismo se je pravzgrup upiralo njegovi odkritemu čutu — toda v tem slučaju — spletko — zanj boče intriga sinu iz teh nedoobjnih družb, naj velja kar hoče!

Njen skrb je kmalu dozorel. Se tisto uro je odšlo pismo na starega ekscentričca; in če je včeraj hvalil njeno nestanovitnost, ji je moral zanj vsakteri priznati v tem oziru še napredek. V tem pismu ga je namreč napovedala, naj čim bolj pospeši odhod njenega

sina; vsaka ura je dragocena. Povedala ni ničesar, a vendar navedla dovolj, da je izkušeni gospod lahko razumel in slutil, za kaj gre.

Ze naslednjega jutra na vse zgodaj je dobil grof Kurt poziv, naj gre v inostranski urad; tam so mu takoj izročili potrebne listine z ukazom, naj takoj odpotuje k poslanstvu v Carigrad.

Kurta, ki je ta ukaz že nekaj časa pričakoval, to ni iznenadilo. Če bi bil zadnje ure nekoliko manj zaposlen, bi bil morda lahko opazil, kako malo je bilo to razburila njegovo mater, četudi jo je pričakovala zelo dolga ločitev. Lilin obraz je bil najbolj iznenaden in najbolj žalosten.

Na kako svidenje z Noro, na kako besedo obvestila ni bilo misliti, tako se je mudilo v zadnjih urah. Še preden se je kraiki zimski dan nagnil, še preden se je tega sam dobro zavedel, je že v hrumečem brzovlaku, kateri ga je z vsako minuto bolj in bolj oddaljeval od Nore.

III.

Kurt je bil že mesec dni na svojem novem mestu. Njegove misli so se bavile z vsemi novostmi, ki so ga obdajale in so le mimogrede uhajale k zapuščenim spominom. V resnici mu je bilo v okreplilo, da se je po vsem notranjem nemiru, ki ga je bil prestal zadnje leta, pečal le z zunanji predmeti.

Hlito ti mine mesec, če živš v v. lincu novih ljudi, novih razmer in novih poslov; zelo dolg pa je mesec, če slednji razmer pričakuješ neke vesti, če slednji dan hlepš po nekem dokazu ljubezni. To nasprotje je Kurta živo zbudilo v oči, ko ga je slednjé iz uravnovešenja in pomirjenja, v katerega se je bil vživel, zbudilo. Dušnovo pismo. Debeluha, je pisal pojevoljno in odločno.

oporoko in jo nesi na sodišče. — Nekega dne Filomena kljub ponovnemu trikanju ne dobi odgovora. Odpre vrata iz vidi starega svetnika nepremično na postelji ležati. Z obupnim krikom »Gospod svetnik so mrtvi,« se vrže nad predal iščeč oporoke. »Naj mi prav,« zagrmji svetnik s postelje, »najprej odprite okno, sem vas učil.«

Bolgarske žrtve. Po neki zadnji statistiki je imela Bolgarija 128.000 vojnih žrtev. 23.000 je vojnih vdov, 66.000 pa sirot, ki so jim očete v vojni padli. Zdi pripravljajo zakon, da bi se ten nedočinim žrtvam odpomoglo.

Življenje v številkah. Nekaj strašnega je, kar poje človek, če živi 70 let. Nič manj kot pet izloznških voz naloženih vsak s petimi tonami živil izgine v njegovem življenju. Tako je irracionalni neki nemški učitelj. Človek porabi med družin 225 kvintalov kruha, 18 tisoč kilogramov mesa, 12.000 jajc, 1750 litr soli, 25.000 litrov raznih pišč. Koliko vse to stane! Družinski očete, ne berite tega, sicer se vam lasje zjezijo! Bolj pomirjevalno so pa sledeče številke: lekom 50 let življenja spi najmanj 9000 dni, ravno

je imela leta 1913. Vsa trgovska in industrijska podjetja so propadla. Svoj primanjkljaj pokriva država s papirnati denarjem ali s tem, da prodaja inozemcem svoje žitne zaloge. S tem pa obsoja svoje lastne državljanke, da morajo stradati. Industrijski proizvodi so padli na eno tretjino onih v letu 1913. Plače delavcev so polovico manjše kot pred vojno. Izvoz izdelkov je padel na 19% onega v letu 1913. Med tem, ko je poprej Rusija tudi živino izvažala, je morala že leta 1924. uvažati meso iz Avstralije. Zeleznice postajajo nerabne. Prekomorska trgovina se je znižala na 15% one v letu 1913.

To torej je sad brezverstva: suženjstvo, nevednost, nemoralnost, revščina, izumiranje ljudij. Varuj nas Bog novodobnih brezvercev!

Radovan Hrastov:

Listki iz Prage.

VI.

In kolodvor! Saj niti ne vem, koliko je vseh. Za dva glavna komaj vem in tamkaj sem večkrat bil: Masarykov in Vilsonov. In sem se čudom čudil, da tu prav nikoli nobenega prostora ni. Večno prepiranje, prelivanje mas noter in ven, pred blagajnam, na peronih, povsod... Zunaj skoro vedel ne boš, da je to kolodvor — znotraj boš tonil v vrvenju in pretakanju množic. Pa ni bilo morda to le ob dnevnih slavnosti tako. Bil sem vsega tega priča tudi pred glavnimi orlovskimi dnevi, nekoliko manje sicer, toda še vendarle velikanski promet. Saj pa tudi iz Prage ven vo-

zijo vlaki vsak čas in v devet različnih smeri. Se to naj vam povem, da v Pragi sami, to se pravi, med kolodvori, ki so prav v osrčju mesta, vozijo električne lokomotive. Radi dima tako, ker bi sicer bilo okrog kolodvora preveč zakajeno.

Pa tramvaji! Mreža prog je silno razširjena in vodi daleč ven iz osrčja mesta. Povsod dvotirne proge, povsod vozovi s priklopljenimi vagoni, enim, dvema, tudi tremi. Ko se nagnete iz raznih strani vrsta voz v eno samo progo, je namah ves promet zaprt. V tistih veličastnih orlovskih dneh se je dostikrat zgodilo, da je stopila čez cesto peščica ljudi z godbo na čelu, nemara iz kolodvora ven ali od drugod kje — za čas se je ustavil tramvajski promet in se je na obeh straneh nagnelo na desetine električnih voz. Ob eni taki priliki sem jih bil naštel točno 85, eden za drugim, s pripadajočimi priklopnimi vozmi seveda. Radi tega se gradijo vedno nove proge ter stare prestavljajo drugam, kjer ni takšnih ovir in možnosti zastanka prometa. Radi tega so mnoge glavne proge speljane tako, da se je v skrajnem slučaju mogoče ogniti gotovih cest ali trgov, kjer se večkrat zbirajo večje množine ljudi. Zlasti skozi trg svetega Vavla mnogokrat sploh ustavijo tramvajski promet za več ur ter vozijo električne ta čas okoli trga po drugih ulicah. Tako napravijo zlasti ob času večjih prirreditve ali sprevedov skozi trgi, tudi zadnjič ob orlovskih sprevedih na primer.

To je del Prage, košček, bežen, pa vsakdanji, vsakomur viden, mnogim nov, ker še niso videli velemesta.

IZOBRAZBI.

Škodljivost mešanih zakonov.

Mešani zakoni so zakoni med katoliškimi in nekatališkimi kristjani. Cerkev jih nikdar ne odobrava in jih trpi le iz vsžnih vzrokov, če so odstranjene vse nevarnosti za dušno zveličanje. In kako prav ima Cerkev, nam kaže vsakdanja skušnja. Naj navedemo v dokaz temu nekaj zgledov, ki nam jih je sporočil duhovnik Feliks Wiercinski kot mnogoletni dušni pastir v versko mešanih krajih Rusije, Romunije, Slezije in drugod.

1. Leta 1907. se je oglašil pri meni stavbeni tehnik, do sklence mešani zakon. Odbijal sem mu seveda, pa nič dosegel. Prosili smo v Rim za spregled in par poročili.

Čez leto in dan se zopet oglašil mlad mož pri meni, da oskrbi krst svojega prvorojenca. Nikdar pa ne bom pozabil onega,

n Prosvetno društvo v Dobu bo vprizorilo v nedeljo 15. t. m. ob pol 4 popoldne v Kamniku, Finžgarjevo dramo »Kazvalina življenja«. Predstava se minulo nedeljo radi nenadnih ovir ni mogla vršiti; občinstvo vabimo, da se je to nedeljo gotovo udeleži. Nasvidenje v Kamniškem domu!

Slovinci v **Gladbecku** in okolici kupijo čevlje **ceno in dobro** v priznani

čevliarni BREIL

GLADBECK - HOCHSTRASSE Nr. 41
Posíreza se o slovenskem jeziku!

37

toliko časa odpade na bedenje. Okoli 500 dni v življenju je bolan in le 400 dni časa porabi za zabave in razvedrilo. — Nekateri seveda žive ravno narobe.

Nevojroski berači. V ameriški metropoli New Yorku je 6 do 7000 stalnih beračev. Ta truma izvabi iz žepov usmiljenih meštanov vsak dan po 125 tisoč dolarjev. Povprečni beračev »zaslužek« znaša 25 do 30 dolarjev na dan (en dolar je 56 Din). Znanjo pa tudi ti berači na vse mogoče sleparske načine vzbujati usmiljenje mimoidočih. Najbolj navadna zvijača je vreči se na tla in »umirati« od lakote. Brž bo gruča usmiljenih src nabrala precejšnjo vsoto za berača, ki bo kar za bližnjim ogled je zopet »umiral« od lakote.

Kadar kit požre žida. Velikanski kit je požrl nekega Judo, nekega Španca, stol in košaro pomaranč. Drugi dan so kitolovci kita ujeli, ga privlekli na suho in razparali. Kaj so ugledali? Jud je sedel na stolu in prodajal Špancu pomaranče.

Jegulja ima dvoje src, eno ji bije 60, drugo pa 160 krat na minuto.

»Misli si o mojem vmešavanju kakor hočeš; toda jaz ne razumem, kakšno pravico imaš, da onesrečiš mlado bitje, kateremu si zagotovil svojo ljubezen in zvestobo. Ni mi treba imenovati nje, ki je vse dolge tedne zastonj pričakovala od tebe vsaj eno besedico pojasnila. Ti bi moral bolje vedeti, nego jaz, kaj tako nežno srce pri tem trpi. Zelo dvomim, če ji je bilo v tolažbo, čuti od mene, ki sem slučajno zvede, da je tukaj, da si prispel zdrav na svoje odrejeno mesto. Morda bi bilo zanjo tolažilneje, če bi mislila, da te ovira bolezen, kakor pa tako ravnanje, ki ga ni mogoče oprostiti. Oprosti besedo — z ozirom na njeno žalost ne najdem druge. Ti se misliš menda zelo strogo držati pogojev svoje matere, kljub vsem nenavadnim dogodkom, ki so se bili medtem pripetili. Meni se zdi, da ljubezen drugače misli. Karstenova žena in hči gresta jutri z Dunaja; doslej jih je pridrževala tu ravnateljeva bolezen. Tudi jaz odpotujem jutri. Če bi te veselilo, da mi kaj pišeš, pošlji mi v domovino na Mekenburško.«

Bolj jasno pismo ni moglo biti. Kurtu ni bilo treba izpraševati vesti: jasno je videl svojo krivdo. Kaj je bil napravil! Neprijazno svidenje, hladno slovo in zdaj ti štirje tedni, ki so se mu zdeli tako kratki! Namesto, da bi ji bil kaj odgovoril, je bil odšel, takoj odšel, ne da bi jo bil sploh kaj pomiril ali ji kaj pojasnil. In zakaj je šel, kaj je bilo povzročilo tisti hitri odhod, ki mu je bil komaj pustil do zavesti? Hipoma mu je padlo kakor luskinje z oči: to se je moralo zgoditi na nenavaden način. Vse mu je postalo jasno: tisti poziv, ki ga je bil prejel še istega dne, zadovoljen obraz njegove matere, ko je bila to zvedela, njena ravnodušnost ob slovesu, hipno začudenje njegovega predstojnika tukaj, ko se je bil pri njem zglašil. Nora je imela prav — ločiti so ga hoteli od njega in posrečilo se jim je. Njegova mati je bila ukre-

nila vse, da bi pospešila njegov odhod, ne da bi bil on kaj slutil, da bi ga tako odtujila njegovi ljubezni in ga privedla na drugo pot. Zdaj je umel njeno namero in bil je tem bolj užaljen, ker je čutil, da je bila dosegla gotov uspeh.

Tem silnejša pa je zrastle v njem samozavest in ljubezen. So mar mislili, da ga bodo na ta način premagali? Da bodo na zvijačen način upognili njegov odpor, ker ga niso mogli zlomiti?

In Nora, Nora, ki jo je bil tako zanemaril, kako je revica trpela! To si je slikal še v temnejših barvah kot je bilo v resnici; ni se namreč domislil nobenega opravičila, ki ga vendarle žensko srce vedno najde v svojo tolažbo, če ljubi. Vsak dan mu je bil zdaj dolg kakor mesec. In Dahnow je bil njen tolažnik, Dahnow je vztrajal pri nji in njemu je bila ona bržkone po-tožila svojo bol; saj je govoril Dahnow o njenem nežnem srcu! Z ljubosumno nejevoljo je obstal pri tej besedi. Zakaj neki je ostal Dahnow tako dolgo na Dunaju — ni li prišel tja prav tedaj kot Karstenovi? Kurt se je spomnil njegove zadrege pri šalah oni plesni večer. Tudi zdaj je ž njimi vred odšel z Dunaja... Spričo le-teh misli je Kurt popolnoma pozabljal na ostalo vsebino pisma.

Ali se hoče vse zarotiti zoper njega? Pa naj si izmišlja ves svet zoper to karkoli hoče, njega ne bodo premagali, če mu le ne odtujijo Norinega srca! Kaj naj stori? Mora ji dati siljajno zadoščenje, dokazati ji, da so vsi poizkusi, ločiti ga od nje, brezuspešni.

Piše ji! Toda pisana beseda je mrzla in nemara bi pisma radi kakih spletk še v roke ne dobila. Zdaj je čutil povsod spletke. Ena beseda bi poravnala vse, en pogled izbrisal vse! Jezno je udaril z nogo ob tla, ker so ga bili tako oddaljili.

Dahnowo pismo je zletelo vrtan, da je napravilo prostor zemljevidom in voznim redom. Saj v danda-

v srce segajočega prizora. Kakor onemogel se je zgrudil mladi mož na ponujeni mu stol. Roke so omahnile kot da jih nima v oblasti. Glava se mu strese, kot ga je napadla mrzlica, potem pa vzdihne z zamolklim, bolesti polnim glasom: »Gospod! Če se zopet kdo oglasi pri vas z namenom, da sklene mešani zakon, pa ga ne boste mogli vi odvrniti od te namere, potem prosim pokličite mene, da mu povem svoje. Prva dva meseca sva midva z ženo še precej dobro orala, potem pa se je poslabšalo in danes nama je kot da sva v peklju. Vsak izmed naju ima namreč čisto drugačen življenjski nazor!« Ob teh besedah se mu je glas tresel od silne notranje bridkosti. »Toda, dragi prijatelj,« mu odgovorim, »saj sem vam vse to naprej povedal.« »Da, da povedali ste in žal, da nisem ubogal — sedaj pa je prepozno.«

2. Bilo je zopet leta 1908. in sicer vprav v času, ko je stopil tudi za Rusijo v veljavo odlok papeža Pija X., da so zakoni slabih katoličanov, sklenjeni po nekotoliškem obredu neveljavni. Tedaj pride nekega dne k meni dekle z zahtevo, da okličem njen nameravani zakon, ki ga bo sklenila z ženinom in po obredu druge vere. Jaz ji seveda odbijam kolikor le morem in ji obrazložim vse kvarne posledice takih zakonov pa tudi vso grešnost s pristavkom, da je izobčena iz cerkve, če kaj takega poizkusi. »Pa kaj naj storim,«? se odreže dekle na moje prigovarjanje. »Moj oče je v sirotišnici in jaz sama sem brez vseh sredstev, če pa se poročim, bom vsaj preskrbljena za življenje.« — »Kaj poma-ga človeku,« ji skušam odpreti oči, »če ves

svet pridobi, če pa na svoji duši škodo trpi. Vaša namišljena sreča se bo kmalu razblinila.« Dekle seveda ni ubogala in je naredila po svoje. A glej! Že po preteku šestih tednov se zopet oglasi pri meni rekoč: »Gospod! sem že brez moža.« »Kako pa to?« jo podražim. »Saj je šele šest tednov, odkar se je vaša sreča pričela.« »O ni bila sreča ne«, je bil njen odgovor, »ampak velika nesreča. Namesto, da bi bila preskrbljena, sem bila tepena.«

3. Nekoč pride mlad nemški katolik k meni, češ, da se hoče poročiti z luteranko. Za doto ni imela nevesta drugega kot stelažo za knjige in par nogavic. Vse druge potrebščine — torej nele svatovsko, ampak tudi ostalo potrebno obleko in perilo — ji je moral ženin kupiti iz svojih ne ravno majhnih prihrankov. Človek bi mislil, da bo vsaj v takem slučaju duhovnik vendarle dosegel, da se zakon ne sklene. Pa ne! Strast do deklina je postala vsled dolgega znanja tudi pri mladeniču nepremagljiva. Prisiljen sem torej zaprosil v Rim za potrebni spregled zakonskega zadržka potem ko sem posebej ženina izrecno opozarjal, da ostane zakon tudi v tem slučaju nerazvezljiv.

Pa kaj se zgodi? Že na dan poroke je moral mladi mož po navodilu svojega šefa oditi za dva meseca v trgovinskih zadevah v Sibirijo. Ko pa se po dveh mesecih vrne, ga njegova poročena žena noče pod nobenim pogojem spoznati za svojega moža. Ko jo mož opozori, da je pred oltarjem s prisego potrjena zakonska zveza nerazvezljiva, ga ženska zbadljivo zasmehuje. Kmalu nato prestopi ženska od luteranov

h kalvincem, ker se pri njih še lažje doseže razvezljivost zakona. Kako je moralo boleti mladega moža, ko je videl nedolgo nato oblečeno v dragoceno poročno obleko, ki ji jo je on kupil, pohajkovati v družbi moških po javnih ulicah v Moskvi. Kar pa je najbolj žalostno, je to, da je dotični mož čez par let sam postal luteran, da je mogel poročiti neko Rusinjo. Tako je prišel ob svoj denar, ob svojo pravo ženo, in Bogu bodi potoženo, tudi ob svojo vero.

Naj bi te in podobne zglede dobro preudarili tudi oni Slovenci, ki hočejo stopiti v mešani zakon. Saj število teh zakonov in z njimi tudi vsa nesreča mešanih zakonov tudi med nami narašča. Samo v letih 1919—1923 je bilo samo v Belgradu sklenjenih 198 mešanih zakonov. Koliko pa se jih je sklenilo šele po teh letih tudi po drugih krajih!

Radovan Hrastov:

Liubljski sprehod!

24. Ko je bil Janes Bejaco blaženim prištet...

Tedaj so se zbrale na Rakovniku množice vernih od vsepovsod. Ves dan do poznega večera so prihajali, da se je človek komaj preril mimo njih do cerkve. Vso noč so ostali na Rakovniku, vso noč so molili, so peli in čakali na zoro sledečega jutra.

Tam za cerkvijo na Rakovniku je gosti senca, visoko drevje raste po bregovih okoli kotline. Cela globel je objeta v prijeten kotiček in košček najlepšega, kar na Rakovniku ob prvem trenutku občutiš. Na kraju globel je stisnjena kapelica, vsa je bila okrašena ta dan. Pred kapelico in vse okrog nje pa se je zbrala truma vernikov, ki so poslušali besedo in pesem mladih, navduženih fantov, govornico in peto blaženemu Janesu Bescu v spomin in novo pridobljeno in priznano mu čast.

našnjih časih skoraj ni več daljav, v vojni kakor tudi v ljubezni pa je marsikaj mogoče.

Naslednje jutro je prinesel Degenthalov sluga poslaniškemu načelniku pisemce z vestjo, da je grof nekoliko bolan in mora zato nekaj dni ostati v postelji; zdravnik da mu je predpisal popolen mir.

»Glej, glej,« je rekel stari gospod, ko je to bral, »vedno zopet nespamet od nas Nemcev, da se ne varujemo tukajšnje vročine. Mladega moža so mi priporočili; na vsak način moram k njemu, da pogledam, kako je z njim.«

— 0 —

Nekaj dni pozneje.

Pomladansko solnce se je zrcalilo v blestečih se oknih gradiča, ki se je ponosno dvigal nad vilami v bližini saške prestolice. Solnce, v katerem se je sedaj jasno odražala mogočna stavba iz brstečega zelenja, je obsevalo tudi mlado deklico, ki se je bila vsedla na hišnem balkonu; bila je kakor ljubka cvetica sredi pomladne krasote. Toda v njenih očeh ni odsevalo žarko solnce; trudno jih je povešala in pod dolgimi trepalnicami so bile modrikaste sence. Vse njeno vedenje je bilo nekam otožno in roke so ji trudno počivale v naročju, kakor da ima dovolj opravka s svojimi mislimi.

Nora sama sebe ni prav umela. Da je užaljena radi Kurtovega molka, si ni hotela priznati in vendar jo je ravno to vznemirjalo; kljub temu, da se je tipirala vsakemu nezaupanju, se je vendarle prikradlo vanjo; hotela je misliti na svojo ljubezen, pa je občutila zgoče in nemirno hrepenenje. Dve leti si bodita tuja in oddaljena, tako so ji ukazali v začetku; na to je bila pristala — in kako lahko se ji je zdela tedaj grezkušnja. Samo počakati dva leti s toliko ljubez-

nijo v srcu se ji je zdela vendar tako majhna naloga. Zdaj pa je bilo preteklo komaj šest mesecev in že se je raztezal čas med njima kakor prepad in zdelo se je, da se bo širil vedno bolj in ga slednjič ne bo mogoče več prekoračiti. Hitro so ji tekle solze po licu, glava se ji je povescila še niže in Nori se je zdelo, kakor že tolikrat v tem času, da ji mora počiti srce od hrepenenja in bolesti.

Kaj ni čula voza, ki se je med njenimi sanjami pripeljal do vrat, katere so ločile cesto od vrta? Kaj ni čula, kako se je tam ustavil in ni videla moža, ki je urno izstopil in komaj še poslušal kočijaža, ki mu je popisoval pot do hiše? »Temu se pa mudil!« je mrmral starec in z zadovoljstvom gledal na bogato napitnino, ki mu jo je bil stisnil v roko.

Medtem je potnik prekoračil umetno zavita pota med nasadi. Njegov obraz je bil prečut, lasje razmršeni, obleka nekoliko v neredu, kakor po dolgi nočni vožnji. Oči pa so mu nekam zmagoslavno žarele in pazno je oprezoval naokrog, dokler ni hipoma zagledal postave na balkonu; lahen radosten vzklík mu je ušel iz ust — in v nekaj hitrih skokih je bil preko kratkega kamenitega stopnišča. Morda je zdaj Nora čula urne korake, da se je osuplo dvignila in čudno zrla vsiljenca?

»Nora! Nora!« zakliče Kurt. Še trenutek strmečega začudenja, kakor da si ne upa verjeti lastnim očem — nato pa ji zasije iz oči žarek blaženosti, iz prsi ji privre radostni klic... To je bilo vpraševanja, strmenja in pripovedovanja, ko sta prišla slednjič do besede!

Na zborovanju. Nace (ki nekoliko jeclja): P... p... p... pro... sim z... za... ba... be... be... sedo. Predsednik: Samo Bog, moj dragi, vam je lahko da. Nace: Po... po... novno... za... za... htevam be... be... besedo. Predsednik: Torej povejte. Nace: Go... go... go... vornik, ki je pravkar go... go... voril, je te... te... tepec in be... be... bedak. (Med občinstvo razburjenje.) Predsednik: Takoj vzemite te žaljive besede nazaj. Nace: N... n... ne. Predsednik: Zakaj? Nace: K... k... ker sem ve... vesel, da so zu... zu... naj.

Med služkinjama. Prva služkinja: »Jaz sem v službi pri zelo dobri družini. Grem lahko vsako nedeljo na sprehod in pridem domov, kadar hočem.« Druga služkinja: »To še ni nič. Moja gospa mi je pa danes rekla, da me sploh ni treba več nazaj.«

Pri vaškem brivcu. »Ti Janes, občinski tajnik je prišel, tega moraš takoj obriti. Jaz ga ne morem, ker imam ravno župana v delu.« »Jaz tudi ne, ker moram Strojevca briti.« »Ah kaj, temu kar čopič zabaši v usta, preden bo minico izpljuval, bom jaz z županom že gotov.«

Naročajte „Domoljuba“!

Tisti košček zemlje na Rakovniku, kjer kapelica stoji, pozdravljen mi bodi — saj nisem vedel, da si!

Tisti čas se je iz cerkvenega praga pomaknila nakropila, v zvoniku so planili zvonovi v ubrano pesem. Veter je pihal s hriba nad cerkvijo, postajalo je skoraj hladno. Tedaj je cerkev na Rakovniku oživel v prečudno svetlobo. Oba zvonika, prostor med njima v višavi, vse je hkratu zažarelo v električnih lučkah. Kot ena sama luč je svetilo v noč, kot ena sama pesem se je glasilo iz visokih lin...

Tisti čas se je iz cerkvenega praga pomaknila prva postava. Za njo druga, tretja, cele vrste, vse s prižiganimi svečami v rokah... Procesija.

Peli so med potjo. Litanije, pobožne pesmi. Zvonovi so jim drobili vmes... Potem se je množica vernih strnila v cerkev in v nji prebila vso noč ob molitvi in petju.

Nedeljsko jutro se je zarana zbudilo, solnce se je v jasnem kopalo drugi dan. Se celo dopoldne so prihajali verni. Vsa cesta jih je bila polna, vsi tramvajski sedenji, vse trate okoli Rakovnika na gosto zasedene. Slovesno je zvonilo in se glasilo v samotno ravan tja do Krima, pobožno in vneto so tisti čas pristopale množice k mizi Gospoščovi.

Dopolodne ob štirih sem bil spet prišel. Da se bo ob tej uri procesija začela, so rekli.

Prvi so šli gojenci zavoda s bandom Marije Pomočnice. Potem možka Marijina družba, takisto s bandom. Godba bivših gojencev, nato kip blaženega Janeza Bosca, ves v zelenje ovit. Častna straža ga je spremljala. Spredaj bele deklice, zadaj takisto, ob straneh pa fantiči; v bele hlače, v modre, žametaste jopiče, z rdečimi našitki na ovratnikih in na koncu rokavov, v črnih čeladah, z belimi peresi na njih, s sulicami tež ramena, — tako so bili oblečeni fantiči. Nov kroj je bil to, nismo ga še videli pri nas.

Dolga vrsta deklet, žena. Z modrimi trakovi na prsih, s svečami v rokah, — tako hodijo Marijine hčere. Vse ljubljanske s svojimi zastavami so šle v procesiji. Pa še male deklice za njimi, takisto s svečami in še z zelenimi venčki na glavi. Zbor duhovnikov, dva bela bandera, nato Najsvetejše, ki ga je mariborski pomožni škof v procesiji nosil. Napovedal deklice z belimi pajčočani, z njimi narodne noše z avbami, s pečami.

To je bila procesija v znamenje, da je Janez Bosco, ustanovitelj Salezijanskega reda, bil blaženim pristen in priznan.

Raz streho dolj sem motril vso stvar. Gledal sem to dolgo vrsto ljudi in sem mislil, mislil...

Le sto mož, osivelih, večina njih s palicami v rokah, le sto mož je bilo, ki so svojo vero izkazali... Kje pa so še drugi tisoči vernih, zakaj jih je toliko ostalo doma? Moških več v procesiji, v cerkev sploh, zakaj mož je poglavar in zlasti od njega je odvisno, če in koliko bo slovenski narod veren sin svojih dedov in pradedov ostal.

S tem občutjem sem šel, pod tem vtisom sem le vrste zapisal. Da bi jih brali vsi tisti, ki se izogajajo, kadar jih kliče vera!

Ljudstvo, počej litanije, je spelo dalje v cesto na breg. Ves čas pritrkovanje zvonov, ubrano, slo-

vesno. Rahel oblak dima, kadilo miru in sprave. Po vseh bregovih, ob cestah, okrog cerkve, po livadi in pod njo, — vse polno ljudi.

Nad barjem je ležala rabla megla, ko sem bil zapustil Rakovnik. Spel sem po sfojni cesti v mesto, val ljudi je hodil isto pot. Iz obcestnih gostilen je puhnil na cesto dim skajnega tobaka, duh popitega vina, nemarna beseda nemarnih, pijanih ljudi...

Tam, samo tam pa imajo le moški večino...

Ob tem je jasno, da imajo Salezijanci na Rakovniku in drugod, kakor vsi drugi vzgojniki sploh dovolj in važnega dela, da bodo prihodnji slovenski rodovi drugim hodili upotvajati svojo večino. Manj v gostilno, več v cerkve in v društva!

»Zakaj pa ste v zaporu?« je vprašal jetnika član društva za poboljšanje kaznjencev.

»Zato, ker sem prodajal ponarejene stvari ter si tako kopicil krivičen dobiček.«

»Upam, da vas bodo tu v zavodu naučili, da postanete zopet vreden član človeške družbe. S čim pa ste zaposleni?«

»Za državo izdelujem pristne usnjene podplate iz papirja.«

*

V Zabukovju je bilo treba cesto regulirati. Prišel je zemljemerec, naravnal svoj aparat ter po dolgem trudu zabil v zemljo količke. Nato je stopil k županu: »Pazite, da ne bodo količki čez nedeljo odstranjeni.«

»Dobro, že dobro,« je odvrnil župan.

Ko je geometer v pondeljek zopet prišel, ni bilo količkov niltjer. »Kje so?« je nahnul župana.

Ta pa je povsem mirno odvrnil: »Ker sem se bal, da bi jih kdo ukradel, sem jih pustil poruvati ter spraviti v občinski pisarni.«

Pomočnik za pohištveno delo se takoj sprejme. Henrik Bitenc - mizarstvo - Vižmarje nad Ljubljano

Pekovskega vajenca sprejemem takoj. Hrana, stanovanje v hiši. Drugo po dogovoru - Pavel Dolenc - Domžale

Edino najboljši **Šivalni stroji in pletilni švic.** „Dubied“ stroji ter kolesa za rodbino, obrt in industrijo so le

Jos. Petelinca
Grizner, Ader
Najnižje cene! Tudi na obroke!
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika.
Pouk v vezanju brezplačno.
neVteč a garancija.

Ne preišliujite

če potrebujete obleko, ampak zahtevajte še danes od v. iztovarjne Stermecki nove vzorke, kjer boste našli ogromno izbiro sukna, ševstva in kamgarna za moške obleke, krasnega in modernega blaga za damske plašče, avile, žamet, parhenta platna in razne druge manufakture za obleke in perilo. Naročilo čez Din 500 — pošlila se prosto poštne. Novi ilustrirani cenik z več tisoč slikami se pošlje vankomu zastonj in prosto.

Velotrgovina R. Stermecki, Celje, štev. 10. Slov.

Prodajalce posnemalnikov iščemo

proti dobri plači. — Javiti se TEHNA družbi - LJUBLJANA, Mestni trg 25/I

Mali oglašnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5. Naročniki „Domoljuba“ plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Išče se dehta za kmetijska dela; biti mora pridna in poštena. Naslov v oglašnem oddelku „Domoljuba“ štev. 9110.

Mizarskega vajenca sprejme vidmar, Zg. Šiška 2

Novaški učenec zdrav in pošten se takoj sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. - I Flander, kovaški mojster, Železniki, Slovenija.

Učenke sprejemem. Damsko krojaštvo, Mičl Tomas, Kamca gorica 67, Gor.

Soba in kuhinja se odda pri Bučarju, Iban - Selo št. 17 pri Domžalah.

Vajenca in pomočnike sprejme takoj za kleparsko obrt - Fran Žužek, Bled.

14 A. Ž. panjev šebel z vso ajdovo pašo na prodaj. Cena po dogovoru. Beričevo 63. Dol pri Ljubljani.

Mesarskega vajenca poštenih staršev sprejemem. Naslov v oglašnem oddelku pod št. 9869

Sode in kadi izave dno v zalogi Franc Repič, sodar Ljubljana, Trnovo.

Vajenca za krojaško obrt sprejme takoj. Hrana in stanovanje v hiši. France Šolar, kovaški mojster, Podnart.

Kroj. šivalni stroj izvrstno obranjen, — predvojni izdelek — znamke Singer, se prod. Ponudbe na Posojilnico v Smedniku.

Vajenec za mesarsko obrt, poštenih staršev, v starosti od 15—16 let se išče. Naslov pove uprava lista št. 9816.

Posestvo v najlepšem stanju, vse z opeko krito, novo, velik sadovnjak, ter 25 mernikov posetve, 7 jehov gozda, se prod. v nedeljo 15 sept. 1929 na prostovoljni javni dražbi. Angela Zlemberger, Gor. Nemška vas 9. Trebnje, Dol. Kupci od daleč se takajo na vlak 15.30 pop.

Pastirja 12 do 14 let starega, sprejemem takoj v službo. Plača po dogovoru. Josip Lehen, posestnik Ševlje 22, pošta Selce nad Skofjo Loko.

Ali se hočete osvoboditi svojega revmatizma in trganja?

Zhadijve, skeletne bolečine v udih in členkih, otekli udje, skipljene roke in noge, trganje, bodljaji, zbadanje po raznih delih telesa, da celo slabe oči, so česte posledice revmatičnih in protinskih bolečin, ki jih je treba odstraniti, ker bošicer bolečine zelo težko bolj napredovata. **Ponudim Vam** zdravljenje s pljačo, ki bo ozdravila, razredčila in vodno kislino nospelila prebavo in izločevanje, torej ne takoravno splošno ali tajno sredstvo, — več izdelek, ki ga nam sudi v blagor bolnega človeštva dobra mati narava.

Vsakomur poskušnja zastonj!

Pišite mi takoj in povedali boste od založništva, ki jih imam v vseh deželah, popolnoma zastonj in franco poskušnje s postčim navodilom. Sami se boste lahko pripravili o neškodljivem in hitrem učinkovanju sredstva

RUGUST MÄRZRE, Berlita-Wilmersdorf, Bruchsalersstr. Nr. 5. Abt. 17.

V vsako hišo Domoljuba!

Ure, zlatnino in srebrnino

kupite najboljšo in najcenejšo pri stari, priznani tvrdki H. SUTTNER, LJUBLJANA

Nalvejša in najsolidnejša razpošiljalnica - Razpošilja v vse kraje tu- in inozemstva
Lastna protokolirana tovarna ur v Švici znamk IKO, OMIKO, AXO

Prešernova
ulica 4

(poleg Frančiškanske cerkve)

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNI CENIK!
H. Suttner-Ljubljana

Črna srebrno jedilno
orodje s 50 letno pisemno
tovarniško garancijo

Črna srebrno jedilno
orodje s 50 letno pisemno
tovarniško garancijo

Prešernova
ulica 4

(poleg Frančiškanske cerkve)

GAZELA MILO!

Ako je perilo še tako zamazano

zadobi snežno belino,
ako se za pranje uporablja
reš dobro milo. Na stotisoče
gospodinj danes pere s

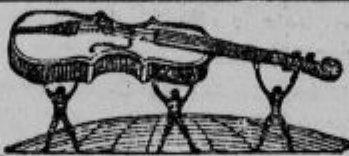
pravih terpentinovih
milom „Gazela“

kajti uverile so se, da je
to neprekosljivo in za
vsako gospodinjstvo

neobhodno potrebno.

Prvovrstni čevlji vseh vrst

najceneje pri R. Vavpotič, Bled-Grad 40 (S. Ču),
na dvorišču. Za vsak par garancija. Popravila hitro
in ceno.

Veliki ilustrovani CENIK

dobite zastoj. Zahtevajte ga od skladišča

MEINEL IN HEROLD

tovarna glasbil, gramofonov in harmonik

R. Lorger MARIBOR Štev. 107-B

Violine od Din 45 --, Ročne harmonike od Din 85 --,
Tamburice od Din 98 --, Gramofoni od Din 345 -- dalje.

Sejmarjem

ni dovoljeno postavljati na cerkvenem svetu stojnik ali šotorov nikjer ob cesti pred cerkvi in župniščem na Breznici. - Cerkevno predstojništvo na Breznici, dne 1. septembra 1929.

Tudi jesenske
setve rabijo
dušičnato
hrano

Za njih gnojenje uporabljamo najrajši

Čilski soliter

ki je najbolj učinkovito dušično gnojilo. Njegova uporaba je preprosta, učinek hiter in siguran. Troši se po vrhu zelenih, toda ne vlažnih rastlin. - Vsa pojasnila in navodila o uporabi tega in drugih umetnih gnojil daje brezplačno:

Poddelegacija proizvajalcev čilskega solitra
Ljubljana - Tavčarjeva ul. 1/II

Fige laško in hrvatsko brinje

dobite najceneje pri FRAN POGACNIK-u,
LJUBLJANA - DUNAJSKA CESTA ŠT. 36

Kupim - fižol - suhe gobe in vse deželne pridelke

Baron: »Ah, gospodična Greta, kako ste lepa, kot vila. Lasje kot zlato, oči kot dijamanti, ustnice so biseri in zobje slonokoščeni.«

Igralka: »Še vedela nisem, da sem tako bogata, gospod baron. Ali bi mi ne hoteli posoditi tisoč dinarjev na vse te dragocenosti?«

Ne obupajte!

ako nimate vložka v hranilnici,
kajti to je mnogo manj neprijetno,
kot če nimate

posteljnega vložka iz žice

ki ga dobite najceneje pri
Fr. Stupici, v Ljubljani, Gosposvetska cesta št. 1

Istotem dobite tudi kopalne banje, klozete
garniture, vzmeti za modroce, morsko travo, limo in vso šolceno

Tri znane ženske od fare so sedle skupaj v cerkveno klop. Srednja je kmalu zadremala, oni dve pa sta se za njenim hrbtom razgovarjali. Župnik je s prižnice to početje nekaj časa opazoval, ko pa le nista utihnili, je zavpil: »I, tak bodita no že vendar tiho, da bo mogla Graparica spati.«

Kamenite nagrobne spomenike.

kakor tudi druge kamnoseške izdelke dobite najceneje pri domačinu

Josip Zagorec, kamnoseku v Novem mestu, poleg starega pokopališča,

kakor tudi v Bršljini št. 27. Radlo obilno zaloge zelo znižane cene. -

Prezvamem tudi v prenovljanje stare spomenike in vklesanje novih

napisov, po najnižji ceni. Na željo pridem delo izvršiti na razna pokopališča na Dolenjskem.

Za obilna naročila se priporočam

Josip Zagorc, kamnosek

Najpopolnejši

STOEBER

šivalni stroji

za hišne, krojače in čevljarje ter za vsak dom.

Preden si nabavite stroj, ogledajte si to izvednost pri tvrdki

L. Baraga,

Ljubljana

Selenburg ul. 6

Brezplačen pouk

15 letno izkušnje.

V VSAKO HIŠO „DOMOLJUBA“